

Krmpotity Bacsó Gabriella

**A támogatások fontossága az egyén,
a társadalom és a régió tükrében**

KODDE Könyvtár 4.

Krmpotity Bacsó Gabriella:

A támogatások fontossága az egyén, a társadalom és a régió tükrében

Közreműködtek

Fleis Anasztázia

Dr. Koleszár Borbála

Gulyás Oldal Natália

Krmpotity Dominika

Salling Melissza

Kovács Elvira

Juhász Bálint

Mátyus András

Csikos József

A fedőlapon látható rajzokat Vőneki Dávid készítette

Design és tördelés Krmpotity Tamás

A KODDE fennállásának 30 éves évfordulójára rendezett ünnepségén a fotókat

Dedović Tomislav készítette.

A kiadvány megjelenését támogatta a Bethlen Gábor Alap és a Magyar Nemzeti Tanács

Készült a Csikos Nyomdában

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

061.23(497.113 Subotica)(082)
37.091.217(=511.141)(497.113)(082)
378.014.543.3(=511.141)(497.113)(082)

A TÁMOGATÁSOK fontossága az egyén, a társadalom és a régió tükrében / [szerkesztette] Krmpotity Bacsó Gabriella ; [a fotókat Dedović Tomislav készítette]. - Szabadka : Csikos Holding Nyomda, 2021 (Szabadka : Csikos Holding). - 66. str. : fotogr. u bojama ; 25 cm. - (KODDE Könyvtár ; 4.)

Tíráz 300. - A szerzőkről: str. 60-63. - Bibliografija. - Rezime ; Summary.

ISBN 978-86-82621-42-3

1. Krmpotity Bacsó, Gabriella [urednik]

a) Удружење за помоћ ученика "Костолањи Деже" (Суботина) -- Зборници b) Финансијска помоћ -- Ученици, мађарски -- Војводина -- Зборници v) Финансијска помоћ -- Студенти, мађарски -- Војводина -- Зборници

COBISS.SR-ID 48309769

Visszatérve a kiindulópontához

A Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület 1990-ben alakult, azzal a céllal, hogy támogassa a vajdasági magyar fiatalok továbbtanulását. Az akkori nehéz gazdasági helyzetben szerencsésnek mondhattam magam, hogy az első ösztöndíjasok egyike lehettem.

Később, mint pályakezdő ugyanebben az Egyesületben dolgoztam két évig. A KODDE munkájába 2012-be tértem vissza aktívan, amikor az Egyesület jelenlegi elnökével megalakítottuk a Mosoly Műhelyünket. Ebben a műhelyben, a szerbiai oktatási rendszerhez hasonlóan, a hátrányos helyzetű diákok integrációját próbáltuk elősegíteni egészséges társaik közé. Tettünk mindezt jókedvvel, az első két évben mindenféle anyagi támogatás nélkül!

A további munkához pedig mindig az a visszajelzés adott erőt, amit a gyerekek családtagjaitól kaptunk vissza. Akkor tapasztaltam meg igazán, hogy milyen egy támogató közösség része lenni.

2014-ben visszatértünk a kiindulópontához mert, a KODDE első ösztöndíjasai egyikeként az Egyesület elnöke lettem. Habár életem időközben más fordulatot vett, de mindig jóleső érzéssel gondolok vissza ezekre az évekre.

A Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesült harminc éves fennállása alkalmából tagságunknak, támogatóinknak és nem utolsó sorban a volt, jelenlegi és jövődi ösztöndíjasainknak kívánok nagyon boldog évfordulót és még legalább ennyi eredményes évet!

Előszó

A Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület 1990-ben alakult Szabadkán. Akik még emlékeznek erre az időszakra, tudják, hogy nagy kockázatot vállaltak azok, akik felvállalták magyarságunkat és létrehoztak egy magyar nevet viselő szervezetet.

A KODDE alapítói egy olyan egyesületet hoztak létre, amely korábban nem létezett, és ezzel nagyon sok vajdasági magyar fiatal továbbtanulását segítették elő.

A tízéves évfordulóra készült könyv a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület történetét mutatta be. A huszadik évfordulón a KODDE által támogatott diákok és közéleti személyek mondták el véleményüket az egyesületről, illetve mutatták be kedvenc Kosztolányi versüket és azt, hogy mit jelent az számukra.

A harmincéves évforduló alkalmából új szemszögből közelítettük meg a diáksegélyezés témáját. Felkértünk a KODDE-hoz közelálló személyeket, volt és jelenlegi ösztöndíjasokat, de emellett bemutatunk egy olyan vállalkozást is, amely egy időben alakult a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesülettel.

A könyvben a támogatások fontossága került előtérbe, az egyén, a régió és a társadalom szemszögéből.

A szerző

Dr. Koleszár Borbála

A támogatás fontossága az egyén szempontjából



<https://samsaragear.com/blogs/overcome-ed/the-hierarchy-of-mental-health-needs>

Az ember társas lény, elfogadásra és beilleszkedésre vágyik. E szükségletének megvonása a magány, ami költői szempontból nézve gazdag forrása a különböző sorsok, életutak, szerelmek és történetek leírásának. A való életben azonban a magány gyakran a bánat és a keserűség forrása. Az ember gyakran próbálja a valakihez való tartozás tényét lekicsinyíteni, védekező mechanizmusokat épít ki saját megtévesztésére, kihangsúlyozva a függetlenség és szabadság előnyeit.

A mai rohanó világban, a technológia vívmányait igénybe véve különböző internetes csoportok szolgáltatását vehetjük igénybe. Lehet több ezer barátunk, az információ tömkelege érhet el bennünket anélkül, hogy akár egy emberrel is szóba kellene állnunk, de milyen következményekkel jár az, ha nem kommunikálunk, ha nem hallgatjuk meg a másikat, és nem hallgatnak meg minket?

A problémák elfojtása feszültséget, szomorúságot okoz. A feszültség egy idő után életmóddá válik, olyan életmóddá, amelyben nem a mindennapok szépségét látjuk, hanem csak a problémát. Az ilyen életforma sajnos jó táptalajt adhat a különböző mentális rendellenességek, betegségek kialakulásához.

Pácienseim nemegyszer kezdik panaszait azzal, hogy egyedül érzik magukat, nincs aki meghallgassa őket. Ennek egyik következménye a depresszió. A depresszió nem azonos a rossz hangulattal. A figyelmeztető jelek, amelyekből arra lehet következtetni, hogy valóban depresszióról van szó, a rossz hangulat, az örömeire való képesség elvesztése, a napi tevékenységek iránti érdeklődés elvesztése, az önértékelés alacsony szintje, a csökkent koncentráció, az akadályoztatott gondolkodás, a testtömegváltozás, az agitáció vagy a gátoltság.

A zaklatott viselkedés és gyakori hangulatváltozások csak egy aspektusa a depressziónak. Ide tartozik az álmatlanság, a halálról, illetve öngyilkosságról való beszéd, illetve fenyegetődzés, vagy ilyen mondatok: Engem ez már többé nem érdekel. A depresszió jele a visszavonulás, a tevékenységektől és a kapcsolatoktól való elfordulás, a kockázatvállaló viselkedés (fegyver vásárlása vagy gondatlan, gyors vezetés), a folyamatban lévő ügyek elrendezése, a barátoktól való búcsúzás, az értékes tulajdonok elajándékozása, illetve végrendelet megírása.

A depresszió mindezek mellett számos testi panaszt is okozhat, így például emésztőrendszeri betegségeket (emésztési zavar, székrekedés, esetleg hasmenés, fejfájás, hátfájás). Emellett nagyon sok depressziós ember szorong is.

A gyerekek, a kamaszok, az idősebb felnőttek különbözőképpen reagálhatnak a depresszió kialakulására. Ezekben a csoportokban a tünetek különböző formát ölthetnek. A gyerek betegnek fogja magát tettetni vagy aggódni kezd szülője halála miatt, rosszul teljesít az iskolában, nem hajlandó iskolába menni, illetve különböző viselkedési zavarai lehetnek. Az idősebb emberek esetében inkább a depresszió testi megnyilvánulásainak van szerepük.

A depresszió mellett a szorongás is egyre gyakoribb jelensége környezetünknek és életmódunknak. Időnként mindenki érez szorongást, feszültséget, nyugtalanságot, félelmet. Egy bizonyos fokig ez elfogadható: fokozza a teljesítőképességet (pl. sportban, munkahelyen), ha a szervezet fenyegetést érzel, felkészíti a testet a menekülésre vagy éppen a szembeszállásra (fight or flight, azaz harcolj vagy menekülj). Az is beteg, aki sosem, semmilyen helyzetben nem szorong.



A fotó a szubspecializáció megszerzése után készült

Forrás: poliklinikamedic.rs

A nyugalanság akkor válik betegséggé, ha az élet minden területén megjelenik és általános érzéssé válik. Kognitív, testi, érzelmi és viselkedési komponensek együtt hozzák létre a nyugalansággal, félelemmel, aggodalommal járó szorongást. Ez olyan mindennapi érzés, amely azonosítható külső ok nélkül is létrejön. Nem egyenlő a félelemmel, hiszen a félelemnek pontos, meghatározott külső oka van. A szorongás a tehetetlenség érzésével összekötött félelem érzete, amikor az ember úgy érzi, semmiféle befolyása nincs a történésekre. A szorongást testi tünetek kísérhetik: szívdobogás, émelygés, mellkasi fájdalom, fejfájás, gyomorfájás, izomfeszültség a vállban és nyakban, szédülés, fáradtság. Érzelmi komponensei: nyugalanság, izgatottság, érzékenység, álmatlanság vagy rossz álmok sorozata.

Beszélni kell még a személyiségzavarral (pszichopátia) küzdők csoportjáról is. A pszichopata

kifejezést hosszú időn keresztül használták azokra a személyekre, akik többek között képtelenek az emberi kapcsolódások terén valódi érzelmi kötődések kialakítására, kegyetlenek, figyelmen kívül hagyják a másik személyt, felszínesek, érzéketlenek.

A pszichopaták hajlamosak arra, hogy lekicsinyelljék, megalázzanak, megbántsanak vagy akár fizikailag is bántalmazzanak olyanokat, akiket nem tudnak használni, akiket az átlagember sajnál vagy segít. A pszichopaták gyakran kegyetlenek az állatokkal, a gyerekekkel és az idősekkel.

Az emberek számára fontos az érzelmi támogatás biztosítása, hiszen láhattuk az előzőekből, milyen következményei lehetnek, ha elhanyagoljuk a kapcsolatokat. A támogatás során az egyén személyiségének, énjének, illetve ezek megfelelő működésének erősítése a fő célunk. Az egyén érzelmeinek gondjait is figyelembe kell vennünk, csak akkor segíthetünk rajta.

Célunk az, hogy az egyén jó tulajdonságaira, pozitív oldalára koncentráljunk, ezt erősítsük, mert csak ez szolgálhatja a mindennapok jó közérzetét.

Felhasznált irodalom

- Comer R. J. (2000). A lélek betegségei. Osiris, Budapest.
- Gilbert, P. (2007). Psychotherapy and counselling for depression (3rd Edition). Sage Publications, London.
- Atkinson, R. C. - Hilgard, Ernest (2005). Pszichológia. Osiris, Budapest.
- Karpman, B.(1948). The myth of the psychopathic personality. American Journal of Psychiatry. 104(9), 523-34. p.

Útmutató a továbbtanuláshoz

Számomra, ha támogatásról beszélünk, egy hónapos buszbérlet jut eszembe. De kezdjük történetemet az elején.

Az általános iskolát Királyhalmán fejeztem be. Innen utam a közel 110 éves múltra visszatekintő intézménybe, a szabadkai Bosa Milićević Közgazdasági Középiskolába vezetett. Jelenleg a szabadkai Közgazdasági Kar másodéves hallgatója vagyok, kereskedelemi szakon.

Középiskolai tanulmányaim megkezdése előtt apai nagynénémmel kerestük fel a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesületet. Nekik köszönhetem, hogy 4 éven keresztül biztosítva volt a hónapos buszbérletem. A támogatást egy korábbi ösztöndíjasuknak, Sóti Valentinnek köszönhetem, aki nem feledkezett meg arról, hogy középiskolai tanulmányai alatt milyen sokat jelentettségére a KODDE-ösztöndíj. Sóti Valentin ma a világhírű Google vállalatnál dolgozik és több vajdasági társával együtt élt a lehetőséggel, hogy a fizetése egy részét nonprofit szervezeteknek adja. Ő a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesületet választotta. Ennek köszönhetően középiskolai tanulmányaim alatt távmunkában dolgoztam is a Google-nek.



A fotó a KODDE 30 éves fennállására szervezett ünnepségen készült

A középiskolát közgazdasági technikus szakon fejeztem be, a generáció diákjaként. Ezt követően úgy döntöttem, hogy idehaza folytatom tanulmányaimat. Igen sok barátom és ismerősöm választotta a külföldi továbbtanulás lehetőségét, én azonban szülővárosomban szerettem volna maradni, hisz a szívem mindig is ide húzott.

Az egyetem megkezdése nagy kihívást jelentett számomra, legfőképpen azért, mert az oktatás szerb nyelven folyik. A társalgási nyelvvel nem volt problémám, de a szakmai nyelv először igencsak nehéznek bizonyult. Sosem adtam fel, sok áttanult éjszaka után meglett a kitartásom eredménye, és minden vizsgámat sikerült leraknom az első vizsgaidőszakban, ami nagy erőt adott a folytatáshoz. Az első évet 9.22-es átlaggal fejeztem be. Ennek köszönhetően idén a Magyar Nemzeti Tanács ösztöndíja mellett a demonstrátori ösztöndíjat is megpályázhattam.

Egyetemi tanulmányaim alatt törekszem arra, hogy a gazdasági szaknyelvet, illetve kifejezéseket magyarul is megtanuljam. Ebben a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesületben ismételten segítettek. Nagyon sok anyagot,

tanulmányt kaptam magyar nyelven, illetve javasolták, hogy kapcsolódjak be a Vajdasági Magyar Közgazdász Társaság munkájába is.

Amelyik tantárgyat csak tudom szerb nyelven hallgatom és szerbül vizsgázom belőle. A szerb nyelv mellett az angol nyelvet is jól beszélem, de az egyetemen a németet választottam. A tanulmányaim fókuszában, a közgazdaságtanon belül, a nemzetközi kereskedelem áll, de emellett még foglalkoztat a monetáris és költségvetési politika is.

A Covid miatt sajnos nemzetközi konferenciákra még nem jutottam el, de annak is örültem, hogy nyáron részt vehettem a Vajdasági Magyar Közgazdász Társaság nyári táborában, amely a Digitális gazdaság és e-kereskedelem címet viselte. Terveim szerint az alapképzést követően Szabadkán szeretném befejezni a mesterképzést is.

Az utánam jövő generációnak azt üzenem, merjen nagyot álmodni, és válassza azt az utat, amely boldoggá teszi. De arról nem feledkezhetünk meg, hogy csak akkor lehetünk sikeresek, ha versenyképes tudással rendelkezünk.



A fotó a KODDE 30 éves fennállására szervezett ünnepségen készült

Krmpotity Dominika

Felnőni a Diáksegélyzőben

Szabadkán születtem 1998. június 21-én és itt is töltöttem mindennapjaimat egészen az egyetemi éveim kezdetéig. Jelenleg diploma előtt állok a Belgrádi Zeneakadémia zenei előadó-fuvolista szakán, és egyben készülök a mestertanulmányra, amelyet párhuzamosan két szakon szeretnék elvégezni. A fuvola mellett a kamarazene szakon szeretnék tanulni, de emellett érdeklődöm a zeneterápia iránt is, amely Szerbiában még gyerekcipőben jár. Jövőmet, foglalkozásomat illetően a Belgrádi Zeneakadémia tanáráként képzelem el magam.

Gyermekkorom óta foglalkozom zenével, ezért személyes tapasztalatból tudom, hogy milyen fontos a pozitív visszajelzés, és a tudat, hogy valaki támogat. Bizonyára nem is véletlen, hogy egy ilyen „támogató” családba születtem. Édesanyám, Krmpotity Bacsó Gabriella 2009 szeptembere óta foglalkozik diáksegélyezéssel, azóta a KODDE munkatársa, aktív tagja, 2 éve pedig nagy büszkeségemre immáron annak elnöke is.

Oldalakat tudnék írni arról, hogy a KODDE munkatársai és tagjai határokat nem ismerő elhivatottsággal tesznek meg mindent egy jobb közösség és lehetőségekkel teli jövő érdekében. Minden alkalommal bizonyítják, hogy a diáksegélyezés szükséges és pozitív hatású a jövő generációi számára. De ez a szöveg most nem erről szól. Arról szeretnék személyes életképet adni, hogy milyen is felnőni egy diáksegélyzőben.

Amint már a bevezetőben említettem, tizenkilenc éves koromig Szabadkán éltem, manapság az időm nagy részét pedig már Belgrád hangulatos utcáin és a Zeneakadémián töltöm.

A középiskolai évek mentálisan és fizikailag meglehetősen kimerítőek voltak, sok akadály elé állítottak. A legnagyobb szerencsémre sok támogató körülmény és személy vett körül.



A fotó a KODDE 30 éves fennállására szervezett ünnepségen készült

Véleményem szerint a diáksegélyezés (a köztudattal ellentétben) több, mint „csupán” anyagi támogatás. A diáksegélyezés szellemi támogatás, új szakmai lehetőségek nyújtása, nem utolsósorban pedig a fizikai tér biztosítása. A KODDE mindig nyitott ajtókkal és tárt karokkal várta azokat a diákokat, akiknek nem volt megfelelő helyük a tanuláshoz. Sajnos az egyesület jelenlegi irodájában erre nincs lehetőségük.

Még élénken élnek emlékezetemben a szerdák, amelyeket az egyesület nagytermében töltöttem a következő napi zenetörténet ellenőrzőre tanulva. Ennek köszönhetően a legtöbb nagy zeneszerző életét mindig ahhoz a helyhez fogom kötni. Rengetem prezentáció és fogalmazás született meg azon a helyen. Hálás szívvel

mondhatom, hogy a KODDE meghatározó és állandó része volt a középiskolai tanulmányaimnak.

Ebben az időszakban indult el a Mosoly Műhely nevű projekt is, amely a sérült gyermekek integrációját helyezte fókuszba. Ezeken a foglalkozáson több élettapasztalatot szereztem, mint az addigi tanulmányaim alatt összesen.



2015-ben a Mosoly Műhely második születésnapján

Megtanultam, hogy az életben a valódi értékek az egészség, a család és az önfeledt nevetés. Arra is ráébresztett az a program, hogy minden nap van miért hálásnak lennünk. Ezek az élmények formáltak azzá az emberré, aki ma vagyok.

Négy évvel később még mindig édes nosztalgiával töltenek el ezek az emlékek, a KODDE régi épülete, a macskaköves Ago Mamužić utca.

A zenei tudásomat az iskoláknak és azoknak az átlagon felüli pedagógusoknak köszönhetem, akik tanítottak. A szülővárosom, a vajdasági magyarság és az anyanyelvem szeretetét és tiszteletét viszont nagyban a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesületnek köszönhetem. Ennek az egyesületnek a falai között kristályosodott ki bennem az a tudat, hogy itthon szeretném folytatni a tanulmányaimat. Véleményem szerint itthon is remek lehetőségeink vannak.

A legtöbb vajdasági magyar fiatallal ellentétben én még mindig pozitív jövőképpel tekintek erre az országra. Szeretek itt élni. Ide köt a családom, itt vannak a gyökereim. Sok nehézséggel kerültem szembe a belgrádi tanulmányaim alatt, de máshol is vannak zökkenők. Attól nem lett volna mágikusan könnyebb, ha elmegyek. Nem volt egyszerű a szerb nyelven való tanulás, a sok cirill betűs könyv és a nagyváros, amely olyan dinamikus, hogy néha mindenki jelentéktelennek érzi magát benne.

Ettől függetlenül egy percre sem bántam meg a döntésemet.



2019-ben Ljubljánában a Belgrádi Zeneakadémia diákjainak vendégszereplése

Az olyan fiatalok – mint amilyen én is vagyok – szerencséjére egyre több ösztöndíjprogram létezik a Vajdaságban. Ezek mindenki életét jelentősen meg tudják könnyíteni. Végtelenül hálás vagyok azért, mert egyike lehettem a KODDE támogatottjainak, és ezt társaim nevében is szeretném megköszönni az egyesületnek!

Végezetül Kosztolányi Dezsőt idézem: *„Az a tény, hogy anyanyelvem magyar, és magyarul beszélek, gondolkozom, írok, életem legnagyobb eseménye, melyhez nincs fogható.”*

Salling Melissa

Tanulmányi utam Szabadkától Kínáig

Salling Melisszának hívnak, jelenleg másodéves PhD hallgató és kutató vagyok a kínai Dongnan Egyetemen (Southeast University). Miért vagyok egy másik kontinens doktorandusz hallgatója, és miért pont Kína?

Nagyon sokat köszönhetek a szüleimnek, hiszen minden döntésemben támogatnak és biztatnak engem, ami nagyon fontos számomra. Bevallom, nem egyszerű egy másik országban, pontosabban fogalmazva, egy másik kontinensen, de akár úgy is mondhatnám, egy másik világban helytállni, érvényesülni és megvalósítani a céljaimat. A titok nem más, mint a kitartás és az álom. Kezdetben igen nagy kihívás volt megismerni az ázsiai kultúrát, közelelről látni mindazt, amiről csak a könyvekben olvashatunk. Az igazat megvallva: a nehézségek ellenére én minden egyes percét élvezem.

A szüleim mellett a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület támogatásának is sokat köszönhetek. Az egyesület már gimnazista korom óta nagyban hozzásegített tanulmányaim sikeréhez. Minden évben értesültem egy-egy rendezvényről, eseményről, melyeken mindig szívesen vettem részt.

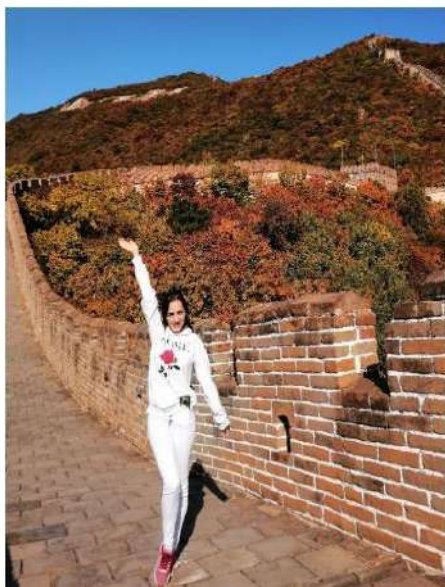
Véleményem szerint igen fontos a tehetségek támogatása. Támogatás, legyen az tanulmányi ösztöndíj, könyvcsomag, tanulmányi út biztosítása, mind-mind segítenek az egyén kibontakozásában. Társadalmi szempontból is fontos a fiatalok felkarolása, hiszen mindenkiben él egy-egy ötlet, amely segítheti az összetartozást és előrehaladást.

Egy olyan városból származom, ahol nap mint nap találkozhatunk a különböző kultúrákkal, Kosztolányi Dezső, Csáth Géza, Sava Babić, Raichle J. Ferenc csak

néhány a nagy nevek közül. Szabadka utcáin sétálva mindig felfedezhetünk egy-egy kincset, egy-egy csipetnyi különlegességet. Szerintem ez igazán csodálatos érzés. Tulajdonképpen ennek a sokszínű impulzusnak köszönhetem az idegen nyelvek, a nemzetközi kapcsolatok és a diplomácia iránti rajongásomat.

Visszakanyarodva a történetemhez: tanulmányaim során nagyon sok új dologgal gazdagodhattam, ezért is csak hangsúlyozni tudom az elszántság fontosságát. Szabadkán születtem és végeztem el az általános iskolát majd a gimnáziumot. Gyermekként zeneiskolába is jártam, és zenei pályára készültem, viszont 2014-ben a Svetozar Marković Gimnázium végzős tanulójaként döntést kellett hoznom arról, hogy miként is képzelem el a jövőmet. Úgy döntöttem, megpályázom a magyar állami ösztöndíjat az Eötvös Loránd Tudományegyetem bölcsészkarán, és ha egy kis időre is, de más pályára lépek, mint a zene világa. Lehetőséget láttam abban is, hogy egy olyan színes városban tudom folytatni tanulmányaimat, mint Budapest. Fel is vettek a megpályázott állami ösztöndíjas helyre, ami nagyon nagy segítség volt számomra, és pénzügyileg tehermentesítette a szüleimet is. Egy teljesen átlagos családból származom, ahol nem egyszerű dolog iskoláztatni a gyermeket. Ráadásul a családomban nemcsak én szerettem volna továbbtanulni, hanem a nővérem is. Édesanyám a szabadkai kórházban egészségügyi nővérként dolgozik, édesapám pedig elárúsító egy kereskedésben. Anyukám mindig mondogatta nekem, hogy az eszemmel és a törekvésemmel nagyon sok mindent el tudok majd érni. Szüleim mindig arra buzdítottak, hogy merjek lépni és kockáztatni az életben, hiszen csak úgy tudunk előre lépni. És ez valóban így igaz.

Budapesti egyetemista éveim során is nagy gondot fordítottam a kapcsolatok kiépítésére, különböző aktivitásokon való részvételre. Az ELTE egyik kollégiumában laktam három évig, két másik diáklánnyal osztozva egy picurka szobán. Japán szakon kezdtem a BA tanulmányaimat, portugál mellékszakkal, viszont nem igazán találtam meg magam a japán nyelvben, így egy év után úgy döntöttem, inkább megcserélem a szakokat, így a



második évtől már portugál szakos hallgatónak mondhattam magam. Nehéz döntés volt, ugyanis hátrányban voltam a többi portugál szakos hallgatóval szemben, viszont én minden erőfeszítéssel azon ügyködtem, hogy utolérjem a szaktársaim, sőt annyira feltornáztam magam, hogy a harmadik évben

2017 februárjában Kínai nagy fal

elnyertem az Erasmus+ cserediák ösztöndíjat is. Ennek köszönhetően 2016 szeptemberétől már a portugáliei Lisszaboni Egyetemen folytathattam a tanulmányaimat.

Csodálatos élmény volt számomra Portugáliában tanulni, testközelből megismerni az országot, és magát Lisszabont. Ez az ösztöndíjprogram lehetőséget adott számomra, hogy jobban elsajátítsam a portugál nyelvet és megismerjem a kultúrát. De ezenkívül a személyiségem is sokat fejlődött, hisz egyedül voltam, és fel kellett találnom magam.

Bolo de Rei, Galão, Pastel de Nata, Bacalhau, és még sorolhatnám a sok portugál finomságot. Visszaemlékezve, még ma is érzem Portugália illatát az orromban, szememet lehunyva pedig magam előtt látom a hangulatos kis utcákat és a *Tejo* folyót, fülemben pedig cseng a *Fado* melankolikus dallama. Magamban őrzöm Portugália minden egyes zegzugát.

2019 ért véget a tanulmányi utam, és visszatértem Budapestre. 2017 júliusában kitűnő eredménnyel és egy diplomával a kezemben távoztam az ELTE-ről. De vajon hogyan tovább?

Ekkor egy még nagyobb fába vágtam a fejszét. Szerettem volna mesterképzésre menni, így megpályáztam egy kínai állami ösztöndíjat. Mivel mindig jól tanultam, nagy öröömre én és a nővérem is elnyertük az ösztöndíjat, így már 2017 augusztusában repültünk is az új világba. Megjegyezném, hogy én úgy mentem ki Kínába, hogy egy szót sem beszéltem kínaiul. Viszont meg voltam győződve, hogy Budapest és Lisszabon után Kínában is helyt tudok majd állni. Nővérem, Melitta alapképzésen kínai nyelvet tanult a budapesti ELTE-n, így ő nagyon sokat segített nekem az első pár hónapban. Bevallom, az elején volt sírás a nehézségek miatt, de örülök, hogy ott volt valaki mellettem, aki még ha pár öleléssel is, de támogatott. A nehézségek ellenére egyszer sem fordult meg a fejemben, hogy feladom, amibe belekezdtem.

A mesterképzést így immár a nankingi Dongnan Egyetemen folytattam, nemzetközi üzleti kapcsolatok szakon. Gondolom itt felmerül a kérdés, hogy hogyan is kerültem portugál nyelv és kultúra alapszakról nemzetközi üzleti kapcsolatok mesterszakra? A válasz abban rejlik, hogy mindig nagyon érdekelt a nemzetközi kapcsolatok, a diplomácia és az üzleti világ. Már az alapképzésem kezdetekor arról ábrándoztam, hogy a nyelvtudást összekötöm az üzleti világgal.

Anyanyelvem a magyar, de mivel Szerbiában nőttem fel, ezért a szerb nyelvet is folyékonyan beszélem. Az évek során megtanultam még néhány nyelvet, mint az angol, a német, a portugál, a spanyol. A jövőben ezeket a nyelveket szerettem volna kamatoztatni az üzleti és diplomáciai világban, így amikor értesültem a kínai állami ösztöndíjról a nemzetközi üzleti kapcsolatok mesterképzésen, bátorkodtam megírni egy olyan motivációs levelet, amely elnyerte a bíráló bizottság tetszését.

És most egy kicsit Kínáról... Mint ahogyan azt már korábban is megjegyeztem, egy teljesen más világba csöppentem. Más a kultúra, mások a szokások és az ünnepek is. Ezeket lassan-lassan, fokozatosan tanultam meg, és mélyültem el bennük. Ilyenek például a *kínai teaszertartás, a tavasz ünnepe, a kínai orvoslás és a gyógynövénytan*. Annyira megtetszett a kínai nyelv, hogy magamtól tanultam meg. Az alapokat nehéz volt elsajátítani, írásmódjuk is teljesen más, de motivált voltam, és minden nap elcsíptem valami újat boltba járaskor, az utcán sétálva, a taxisofőrtől vagy az újonnan szerzett kínai barátoktól.

Tanulmányaim során számos kínai várost meglátogattam, melyek mind különböző élményekkel gazdagítottak, főként a *Kínai Nagy Fal és a Xi'an-ban található Terrekotta Agyaghadzsereg* tett rám mély benyomást.

Kína ízvilága teljesen más, mint a megszokott hazai ízek, és teljesen más, mint a hazai kínai éttermek kínálata. Sokaknak tetszik, de vannak, akik ragaszkodnak a már rég megszokott otthoni ízekhez. Én imádom az új dolgokat, így nem is volt kérdés, hogy kipróbálok-e egy-egy ínycsiklandósságot. 火锅 (huǒguō) az ún. *forró fazék*, 牛肉串 (niúròu chuàn) az ún. *marha nyárs*, 饺子 (jiǎozi) az ún. *húsgombóc* csak néhány a kedvencek közül.



火锅 (huǒguō) az ún. *forró fazék*

Annyira megtetszett a kultúra és a kínai világ, hogy 2019-ben a mesterdiplomám megszerzése után, úgy döntöttem, hogy az egyetemen szeretnék maradni és kutatni, így felvételt nyertem a doktori képzésre. Itt szintén ösztöndíj segíti az előrejutásomat. A képzés első évében kínai nyelvet tanultam, ugyanis ahhoz, hogy folytatni tudjam a PhD képzést, nyelvvizsgát kellett tennem kínai nyelvből HSK5 szinten, amely a C1-nek felel meg. 2020 nyarán sikeresen le is vizsgáztam, így 2020 szeptemberétől hivatalosan is doktoranduszhallgató lettem a nankingi Dongnan Egyetemen.



Kínai operajelmez

A színes jelmezt és az arcfestéket az opera hagyományos története szerint az ősi harcosok az ellenség megfélemlítése céljából használták.



Kínai teaszertartás

Jelenleg a koronavírus miatt előállt helyzet miatt online hallgatom az előadásokat, és online veszek részt egy-egy konferencián. Ennek ellenére én kitartóan folytatom az utam, ami még biztosan nagyon sok újat tartogat a számomra.

Kovács Elvira

A támogatások fontossága egy közéleti, szórványban élő anya szemszögéből

Mit jelent számomra a támogatás? Mi jut róla először eszembe?

Ezen kérdések megválaszolásához először ki kell lépnem a jelenlegi szerepkörömből, és egy pillanatra visszaemlékezni a gyerekkoromra, az iskolás, elsősorban a középiskolai éveimre, majd az egyetemi tanulmányaimra. Mit is jelentettek akkor nekem, valamint a szüleim számára a különböző ösztöndíjak, milyen segítséget nyújtottak?

Nem szeretnék dicsekedni, de úgy emlékszem, hogy a családomnak nagy szerencséje volt velem, hiszen az első pillanattól kezdve szerettem az iskolát, igazi kis stréber, a házi feladatát minden kötelezettségét lelkiismeretesen elvégző diák voltam. Persze, ha a gyerekkoromról beszélünk és a politikai helyzetről (amely megkerülhetetlen, ha tetszik, ha nem) és a társadalomról, amelyben felnőttem, nem hagyható ki az a tény, hogy mivel 1982-ben születtem, a nyolcvanas évek végén, de inkább a kilencvenes évek elején indultam iskolába, és ez a periódus rányomta a bélyegét úgy az általános, mind a középiskolai tanulmányaimra. Hogy konkrét példával éljek: az első komolyabb ösztöndíjam (a Nagybecskereki Diáksegélyezőtől) egy liter olajból, egy kilogramm lisztből, cukorból és hasonlókból állt, egy következő alkalommal pedig a pénz helyett (hisz a dinár pillanatok alatt elveszítette az értékét) új tornacipőt kaptam. Rengeteget jelentett ez akkor nekem, a családomnak, a mikrokozmoszomnak.

Amíg a szabadkai Közgazdasági Egyetemen tanultam, hétvégenként egy magániskolában dolgoztam Nagybecskereken, ahol angolt tanítottam. Ezzel párhuzamosan kezdtem el érdeklődni a közélet iránt. Több éven keresztül Apáczai ösztöndíjas voltam. Emlékszem,

hogy édesapám anno azt mesélte viccelődve az ismerőseinek és a barátainak, hogy ha minden egyetemista csak ennyibe kerül, szívesen eltartana néhányat, mert persze sikeres egyetemista lévén az állam költségvetésén tanulhattam, a menzán étkeztem, a többi költségemre pedig futotta az ösztöndíj és az angolórákból megkeresett összeg. Ők szinte „csak” a lakásbérlet költségeit fizették. Meg a rezsit. De 4 évig nem is váltottam szálláshelyet. Négyen laktunk egy kétszobás lakásban Szabadkán. A harmadik évfolyamon megkaptam a Végrehajtó Tanács ösztöndíját, amely már akkoriban száz eurónyi juttatás volt havonta (július és augusztus hónap folyamán is), de ami ennél sokkal fontosabb, nyáron két hónapig Újvidéken dolgoztam, belekóstolva az igazi életbe, és ennek köszönhetően a tanulmányaim végeztével azonnal el is tudtam helyezkedni. Óriási segítség volt ez mindannyiunknak, elsősorban nekem, de a szüleimnek is, hiszen nem kellett azon idegeskedni, hogy az egyetem után mi lesz velem, el tudok-e majd helyezkedni?



A fotó a KODDE 30 éves fennállására szervezett ünnepségen készült

Az akkor még Egészségügyi és Szociálpolitikai Titkárságnak nevezett részre kerültem. Egyetemista-prodékán voltam, egy diákcseraprogramnak köszönhetően az utolsó szemesztert Bécsben töltöttem. Nagyon sokat tanultam ott is, sokat fejlődtem, de mindez nem valósulhatott volna meg a TEMPUS ösztöndíj nélkül, mivel a családom egyszerűen nem tudta volna fedezni a költségeimet. Így viszont megengedhettem magamnak a külföldi utakat is. Ennek köszönhetően pedig különböző embereket, kultúrákat, nyelveket ismertem meg.

A Vajdasági Magyar Szövetség megalakulása óta sok fiatalt próbált meg bevonni a munkába. A fiatalok szerepvállalásában 2007-ben kezdődött új fejezet, amikor a VMSZ a Szerb Képviselőházba három fiatal képviselőt delegált. A véletlennek vagy a sorsnak (ezt sohasem fogom megtudni) köszönhetően ezek közül én lehettem az egyik. Végtelenül hálás vagyok ezért, hiszen hatalmas megtiszteltetés, de egyben felelősség is a vajdasági magyarság képviselete. A fiatalok helyzetbe hozása 2008-ban folytatódott, hiszen meggyőződésünk, hogy az ifjúság jelenléte fontos a vajdasági magyarság jövője szempontjából. Rendkívül örülök, hogy a 2020-as általános választások után a VMSZ Ifjúsági Fórumának jelenlegi elnöke is bejutott a Szerbiai Képviselőházba. A képviselők többsége ma negyven év körüli, életenergiával teli, a legjobb éveiben lévő személy. Egyértelmű, hogy ha nem fordítunk kellő figyelmet a fiataljainkra, akkor a jövő is bizonytalanra válhat. Rengeteg energia, lendület, erő rejlik a fiatalokban, s nekünk mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy lehetőséget teremtsünk a jövő generációja számára. A Vajdasági Magyar Szövetség és a Magyar Nemzeti Tanács is partnere a vajdasági magyar fiataloknak. Ugyanakkor meggyőződésem, hogy a fiataloknak is fel kell ismerniük azt, mennyire fontos a közéletben való részvételük és a tudatosabb társadalmi szerepvállalásuk. Nélkülük nem fog menni. Összefogásra és aktivitásra van szüksége a magyar fiataloknak, és mi támogatunk minden olyan törekvést, amely erősíti a vajdasági magyar

közösséget, és hozzájárul a fiatalok egyéni boldogulásához is.

A politika csapatmunka. Elsődleges feladatunk a közösség szolgálata, érdekképviselése. Azt, hogy mennyire vagyunk sikeresek, a konkrét eredményeink mutatják. Egyébként a sikerünkben valóban azt szeretem a legjobban, amikor konkrét problémákat orvosolunk, oldunk meg, embereknek, családoknak, egyéneknek, közösségeknek segítünk.

Eddig sajnos sikertelenek voltak azok a próbálkozások, amelyekkel Szerbiában a demográfiai problémákat orvosolni kívánták. Nemcsak bennünket, magyarokat, hanem a velünk együtt élő többségi nemzetet, más népcsoportokat is súlyos demográfiai problémák terhelik. Szerencsére a közelmúltban elkészített közvélemény-kutatások azt mutatják, hogy a fiatalok gyermekvállalási kedve magas, jellemző a családcentrikus értékrend, a házasságpárti gondolkodás, de a gyermekvállalást természetesen nagymértékben befolyásolja a gazdasági helyzet, vagy egyszerűen az, hogy a fiatal szülők dolgoznak-e, esetleg meghatározott vagy meghatározatlan időre létesítették-e munkaviszonyt, mekkora bevételből gazdálkodnak stb. Ugyanennek a kutatásnak az eredményei azt is mutatják, hogy a vajdasági magyarság az értékek szintjén családbarát, ám ez kevésbé nyilvánul meg a munkahelyek, a helyi közösségek szintjén és a médiában.

Szerbiában évente több tízezer babával kevesebb születik, mint amennyien elhaláloznak. Amennyiben ez a tendencia folytatódik, néhány évszázad múlva az ország elnéptelenedik. Mi magunk fáradhatatlanul zuhanunk az önpusztulásba. Ez az utolsó pillanat ennek a tendenciának a megállítására. Ezért fontosak a kormány biológiai eltűnést megállító konkrét intézkedései.

Sajnos nem tud minden pár Szerbiában természetes úton családot alapítani, hisz minden hetedik pár meddőségi problémákkal szembesül. Országunkban a mesterséges

megtermékenyítés folyamata sem egyszerű. A folyamatot megelőző, annak lebonyolításához nélkülözhetetlen kivizsgálások többségét magánúton kell elvégezni, és miután a pár bekerül a programba, magára a folyamat megkezdésére is több hónapot kell várni. De reménykedésre adnak okot az elmúlt időszakban elfogadott módosítások, mint amilyenek például a korhatár kitolása, illetve az állami (vagy tartományi, önkormányzati) költségvetésből pénzelt próbálkozások számának növelése. Örömmel tölt el, hogy ezekhez a változtatásokhoz jómagam is konkrétan hozzájárultam azzal, hogy a képviselői kérdések intézményét kihasználva többszörösen rámutattam a problémára, és elértük azt, hogy módosuljanak a szabályzatok. Sokan kerestek meg ezzel a gonddal. Leírhatatlan érzés volt, amikor a módosítások után rám írt egy friss kismama, hogy megköszönje a lehetőséget, ugyanis 42 évesen (ami korábban elképzelhetetlen volt) a 3. próbálkozás után (ugyanígy lehetetlen volt a régi szabályozás szerint) babát várt. Azt hiszem, mindketten sírtunk örömkömben. A párok egy része ún. szekundáris sterilítással küszködik, amikor az első gyermek probléma nélkül megfog, de több gyereket nem tudnak természetes úton nemzeni, mert felmerülnek a meddőségi problémák. Ezért kértem egyik parlamenti felszólalásom alkalmával, hogy azokat a családokat is támogassa a kormány a mesterséges megtermékenyítési programban, akiknek már van egy természetes úton fogant gyermekük. Egyelőre ez csak akkor lehetséges, ha az első gyermek is lombikbébi. Ez a probléma megoldása még várat magára, de nem adom fel. Mindenki megérdemli, hogy amennyiben szülő szeretne lenni, azzá váljon, és annyi gyermeke legyen, ahányat szeretne.

És ha már megszületik az a várva várt gyermek, a társadalom, a közösség számára is fontos a támogatása elsősorban magyarságunk, önazonosságunk megőrzésének érdekében. A vajdasági magyarság fejlett és kiterjedt intézményhálózatának hála az oktatás területén 27 község, illetve város 81 települése 135 óvoda épületének 289

magyar és/vagy vegyes tannyelvű csoportjában folyik magyar nyelvű foglalkozás, azaz a legfrissebb adatok szerint a Vajdaságban összesen 4293 magyar gyermek részesül állami/önkormányzati fenntartású bölcsődei, illetve óvodai ellátásban, de 6 egyházi óvodában is folyik óvodai munka; 113 általános iskolában és/vagy kihelyezett tagozaton folyik magyar nyelvű oktatás, ebből 27 kiemelt jelentőségű, 6 többségében magyar nyelven oktató, de nem kiemelt jelentőségű; 37 középiskolában folyik magyar nyelvű oktatás, ebből 8 társalapított középiskola, 13 kiemelt jelentőségű, 2 többségében magyar nyelven oktató, de nem kiemelt jelentőségű intézmény; 7 szerbiai akkreditációval rendelkező felsőoktatási intézményben folyik valamilyen szinten magyar nyelven is oktatás: 25 alapképzésen és 4 mesterfokozatot nyújtó (osztatlan vagy mester-) képzésen; a 29 képzés közül azonban csak 12 alapképzés tekinthető magyar oktatási nyelvűnek; anyaországi kihelyezett képzés működik Zentán (kertész- és mezőgazdasági mérnöki), Zomborban (ápolói) és Szabadkán (inkluzív, fejlesztő szakpedagógia szakirányú továbbképzés és mechatronikai mérnöki mesterképzés). Magyar nyelven a Vajdaságban az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karán Szabadkán és Újvidéken a Bölcsészettudományi Kar Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén van lehetőség tanulni, de több felsőoktatási intézmény keretében részleges magyar nyelvű oktatás folyik.

Tekintettel arra, hogy jómagam szentmihályi származású vagyok és családommal jelenleg Nagybecskerekén élek, a közép-bánáti szórványban, úgy érzem, kötelességem kiemelni az itt élők sajátosságait, igényeit, megpróbálni orvosolni a problémáit, mindent megtenni annak érdekében, hogy ne csak megmaradjunk magyaroknak, hanem megőrizve nyelvünket és kultúránkat, gyermekeinknek, unokáinknak át is adjuk azt. Meggyőződésem, hogy a szórványban élő magyar közösségek számára kulcskérdés az anyanyelvű oktatás, hisz kizárólag ez biztosítja a nemzeti kultúra elsajátítását. A kislétszámú tagozatok, a magyar nyelvű csoportok és

osztályok kiharcolása a politikum, a helyben tevékenykedő szórványgondozók, civil szervezetek és a szülők összefogásával valószínűsíthető csak meg. Ezt azért szeretném külön kihangsúlyozni, mert előfordul, hogy ott ahol lehet, ott sem élnek az anyanyelvű oktatás lehetőségével az emberek. A gyakorlatban tapasztaltuk, hogy nem elég törvényben biztosítani a magyar nyelvű oktatást, hanem személyesen is meg kell keresni az érintett szülőket. Meg kell győzni őket arról, hogy a gyermeküknek csak előnyt jelent, ha anyanyelvén tanulhat. A szórványban a diákok szinte kivétel nélkül elsajátítják az állam nyelvét is anyanyelvi szinten, és munkaerőpiaci előnyt jelenthet számukra a kétnyelvűség.

A magyar nyelvű oktatás nagyon fontos, ezért már az óvodában is számít, hogy milyen nyelvű iskolai előkészítőbe járnak a gyerekek. Több helyen hétvégi óvodák működnek, melyek lényege, hogy a szerb nyelvű óvodába járók részére magyar nyelvű iskolai előkészítőt szerveznek, ezzel nyitva hagyva a magyar nyelvű oktatásba való visszatérés lehetőségét.

Nyilvánvalóan a legnagyobb probléma a kevés gyerek. Erre több megoldási javaslat született: kislétszámú, összevont tagozatok, iskolabusz szervezése. A külső segítséget illetően, a szórványoktatást szervezők számára nagyon fontos, hogy a Magyar Nemzeti Tanácsnak és az anyaországnak köszönhetően az iskolabuszok pénzelése megoldott. Nagybecskerekben mára az általános iskolák közül csak a Sonja Marinković Általános Iskolában léteznek magyar tagozatok, az óvodák közül pedig csak a Kolibri óvodában működik magyar csoport. Évek óta létezik diákbusz, amely naponta szállítja a gyerekeket a város egész területéről az iskolába, s a tanítás után haza.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt, amit mi valamennyien igen szívesen mondogatunk, hogy a többnemzetiségű környezet mindannyiunk közös kincse. Igen, csak ezt a kincset valahogy meg is kell őriznünk. Ezzel kapcsolatban kiemelném, hogy több nagybecskereki

középiskolában is létezik magyar tannyelvű tagozat, tehát igazán nem mondható, hogy azok a diákok, akik Dél- és Közép-Bánát területén magyar nyelven fejezték be az általános iskolát, nem járhatnak magyar tannyelvű középiskolába. A lehetőségek minden oldalról adóttak, csak élni kell velük.

Az egyház nagy szerepet játszik az anyanyelv megőrzésében, több helyen az iskolarendszeren kívüli anyanyelvápolásban is részt vállal. A szórványgondozásban tehát az egyház szerepe is nagyon fontos. Például a Muzslyán élő és dolgozó Sztoján atya, aki a fiatalokkal foglalkozik, elsősorban sporttevékenységgel csábította őket a templomba, és nyüzsgő egyházi életet szervezett. Ezzel kivívta a közösség tiszteletét is. Itt kell megemlítenem, hogy az általa, illetve a nővérek által működtetett és más szórványkollégiumok létesítése a középiskolások számára az oktatási központokban nagyon jó megoldásokat jelentenek. A szkepticizmus és a félelmek ellenére (miszerint úgysem lesz elég gyerek) szerencsére évről évre növekszik a kollégiumban lakó diákok száma.

Az anyaország, mi mindannyian, a politikum, a kollégiumok vezetői folyamatosan és keményen dolgozunk azon, hogy elő teremtsük a működéshez vagy bővítéshez szükséges anyagiakat. Így sikerült például magyarországi forrásból teljesen felújítani a valamikori Zárda épületét és biztosítani azt, hogy a lányok a 2020/21-es tanévet a város központjában lévő gyönyörű épületben kezdjék meg. A mai világban hatalmas bátorság kell ahhoz, hogy bármilyen beruházásba kezdjen valaki, de anyaországi segítséggel ez is megvalósult. Továbbra is azon dolgozunk, hogy segítsünk nekik. A kollégisták, a muzslyaiak, a nagybecskerekiek, a környező települések lakói, a nevelők, a munkatársak, az atyák, a nővérek, mindannyian megérdemlik ezt. És még többet is. Ezért a továbbiakban is megteszünk mindent a kollégiumok támogatása érdekében. Hiszen mindannyiunknak szükségünk van lelkes, értelmes fiatalokra, a kollégiumok növendékeire. Boldog vagyok,

hogy ebben a munkából kivehetem a részem. Öröm látni a mosolyt a kollégisták és szüleik arcán, akiknek hatalmas megkönnyebbülést jelent, hogy gyermekeik biztonságos és egyben nevelő intézetben cseperednek fiatal felnőtteké. Mi azon az állásponton vagyunk, hogy pártfogolni kell az arra érdemes diákokat azzal, hogy támogatjuk a kollégiumot, ezért mutattuk meg azt, hogy a politika valójában a lehetőségek megteremtésének a tudománya.

Az újvidéki székhelyű Európa Kollégium átadása után, 2015 őszétől egy olyan felsőoktatási szakkollégiumi rendszer létrehozása kezdődött el, amely a vajdasági magyarság Újvidéken tanuló egyetemistáit támogatja, tudományos előmenetelüket segíti; célja pedig olyan kiválóan felkészült szakemberek képzése, akik saját tudományterületükön az átlagot meghaladó tudással rendelkeznek, önálló kutatómunkára képesek.

Vajdaság területén a magyar tannyelvű csoportokba (óvodások) és tagozatokra (iskolások) járó gyerekek, fiatalok számára különböző támogatási formák léteznek, mégpedig a következők:

1. Szülőföldön magyarul pályázat – erre azok az óvodások, általános- vagy középiskolások pályázhatnak, akik akkreditált óvodában magyar nyelvű nevelésben vesznek részt, az alap- vagy középfokú tanulmányaikat magyar nyelven folytatják, és Szerbia közoktatási rendszerének tanulmányi időszakra vonatkozó rendelkezései okán kötelező képzésben részesülnek, esetleg egyéb magyar nyelvű oktatásban (pl. anyanyelvápolásban) részesülnek, és a lakóhelyükön napi bejárással elérhető távolságon belül nem működik magyar nyelvű oktatási intézmény, vagy magyar nyelvű tagozat.

2. A diáksegélyező egyesületek pályázata, önkormányzati segítség, a mi esetünkben például a Nagybecskerek Diáksegélyező Egyesület pályázata, amelyre középiskolások és egyetemi hallgatók pályázhatnak, akiknek bejelentett lakóhelyük a következő önkormányzatok területén van: Begaszentgyörgy,

Magyarcsernye, Nagybecskerek, Nagykikinda, Törökbecse és egész Dél-Bánság.

3. Ösztöndíjpályázat az Európai Kollégiumban való kollégiumi elhelyezés odaítélésére, felsőoktatási vagy demonstrátori ösztöndíj, melyekre azok az egyetemisták pályázhatnak, akik Vajdaság valamely felsőoktatási intézményében végzik tanulmányaikat, és az általános- és/vagy középiskolát magyar nyelven végezték. Az a hallgató, aki nem magyar nyelven végezte az általános-, és középiskolai tanulmányait, de a pályázati felhívásban szereplő többi feltételnek megfelel, külön elbírálást igényelhet, ha az állandó lakhelye Alibunár, Bács, Belcsény, Fehértemplom, Indija, Karlóca, Mitrovica, Ópáva, Ópázova, Palánka, Pecsince, Petróc, Ruma, Šid, Titel, Ürög, Verbász, Versec és Zsablya önkormányzatok területén van, valamint ajánlólevelet kér a Szabadkai Egyházmegye, a Nagybecskereki Egyházmegye, a Szerbiai Református Keresztyén Egyház, a Szerbiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Keresztyén Egyház, vagy az adott önkormányzat területén működő, a magyar kultúrát ápoló civil egyesülettől.

4. A Várady kiválósági ösztöndíjpályázat, amelyre azok az egyetemisták pályázhatnak, akik a posztgraduális akadémiai mesterképzés első, illetve második évfolyamát vagy a posztgraduális akadémiai doktori képzés bármely évfolyamát végzik. Ezek a támogatási formák óriási segítséget nyújtanak a családnak, a szülőknek, hogy könnyebben iskoláztathassák gyermeküket.

Nem hagyhatom ki azt a tényt sem, hogy több tudományos társaság, civil szervezet és egyesület munkálkodik azon, hogy a vajdasági magyarság kulturális, művelődési és tudományos élete zökkenőmentesen és magas színvonalon működjön. A vajdasági magyar közösség érdekképviselésében, érdekérvényesítésében a civil szervezetek, egyesületek komoly szerepet töltenek be. Ők jelentik az autentikus, alulról jövő kezdeményezéseket, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a magyar

közösségekhez. Annak igényeihez és elvárásaihoz igazodva az erős civil szerveződések és intézmények szerepe a pályáztatási rendszerekben kiemelt és még inkább hangsúlyosabbá válik. Természetesen sikereik nem lehetnének ekkorák, ha nem áll mögöttünk egy erős magyar állam is, s nem támogatná a vajdasági magyarok kezdeményezéseit.

A szórványban a civil szervezetek kiemelten fontosak, mivel azt a teret is jelenthetik, ahol az egyén beszélheti anyanyelvét, tarthatja a kapcsolatot nemzettársaival saját településén belül és kívül is. A szórvány civil szervezeteit a pályázatoknál pozitív diszkriminációban kellene részesíteni a tömbbel szemben, mert eleve hátrányból indulnak. A szórványnak megvannak a saját kulturális rendezvényei. Több esetben ezek a rendezvények sajnos nem megfelelő színvonalúak. Sok helyen a művelődési egyesületek mostoha és nehéz körülmények között dolgoznak, ezért egy megrekedt szinten konzerválódott a kultúr tevékenység. De mindez gazdasági kérdés. A művelődési egyesületeknek nincs pénzük profi koreográfusokra vagy rendezőkre. A szórványmagyarország kulturális rendezvényeinek továbbra is biztosítani kell az anyagi támogatást. A hagyományt, nemzeti kultúrát, nyelvet és identitást megőrző rendezvények sorát bővíteni kell modernebb tartalommal. A szórványterületeken is biztosítani kellene a minőségi színházi előadásokat: a tömb magyar terület és az anyaország színházainak vendégjátékaival.

A Magyar Nemzeti Tanács a magyar kulturális autonómia legfőbb szervezete, amelynek közvetítésével a vajdasági magyar nemzeti közösség gyakorolja kollektív jogát az önkormányzáshoz a kultúra, az oktatás és a tájékoztatás, valamint a hivatalos nyelv- és íráshasználat területén. A Magyar Nemzeti Tanács jelenti a biztos pontot a magyar családok, a fiatalok, a pedagógusok, a magyar civil szféra, a művelődési egyesületek, az iskolák, a színházak, a könyvtárak, a médiaházak életében.

Az elmúlt száz év tanulsága azonban az is, hogy a szimbolikus elemek (oktatás, nyelvhasználat, tájékoztatás, művelődés) mellett a pragmatikus kérdések is jelentősen befolyásolják a menni vagy maradni témakörben meghozandó döntést. Nehezen elképzelhető a szülőföldön való boldogulás gazdasági érvényesülés nélkül.

2012 és 2015 között elkészült a Vajdasági Magyar Községek Terület- és Gazdaságfejlesztési Stratégiája és Akcióterve. Fő célkitűzése a vajdasági gazdasági élet, a vajdasági régió, a hozzá tartozó önkormányzatok és az azokban működő cégek, gazdaságok fejlesztése, fejlődése. Magyarország Kormánya biztosít forrást ennek megvalósításához.

Az első fejlesztési ciklusban 2016 és 2018 között összesen 10.426 pályázat részesült 38,2 milliárd forint magyar költségvetési támogatásban, ami 75,4 milliárd forint összértékű beruházás megvalósulását eredményezte. A nagy- és közepes léptékű beruházások megvalósulásával több, mint 1.300 új munkahely jött létre, a nagyléptékű mezőgazdasági beruházásokat megvalósító pályázók pedig több, mint 4.000 mezőgazdasági termelőtől vásárolják fel terményeiket integrációs együttműködés keretében.

2019-től egy új fejlesztési ciklus indult el a Vajdaságban. A második fejlesztési ciklusban megjelent 10 pályázati kiírást tartalmazó VII. pályázati körben a középpontban a turisztikai és a mezőgazdasági fejlesztések kerültek. A nyertes projektek összköltsége 10.560.496.019,00 forint, melyből a megítélt vissza nem térítendő támogatás összege 7.529.394.211,00 forint. Az első és második fejlesztési ciklusban eddig összesen 15.245 pályázat érkezett be, melyből 13.026 támogatott. Összegezve a kis-, közepes- és nagyléptékű projektek számadatait, a projektek összértéke 86,1 milliárd forint. A megítélt vissza nem térítendő támogatás értéke közel 45,9 milliárd forint.

A gazdasági fellendülés elképzelhetetlen a külföldi tőke beáramlása nélkül. Vajdaságban elsősorban a

mezőgazdaság, az élelmiszer-, a fém- és vegyipar, továbbá az építő- és a textilipar a jelentősebb, de az utóbbi években egyes ágazatok leépülőben vannak. Vajdaság gazdaságának legjelentősebb szereplői a kis-és középvállalkozások. Lehetőségünk a vidékben, a mezőgazdaságban rejlik. Ezért számunkra különösen fontos a falun, vidéken élők életminőségének és életesélyeinek javítása, hogy ezzel is növeljük falvaink és településeink népességmegtartó erejét. A termőföld ésszerű kihasználásával, megfelelő agrotechnikai megművelésével, öntözéssel, Vajdaság jelentősen megalapozhatja gazdasági fejlődését a jövőben is, ugyanis mindenfajta haszonnövény termeszthető.

Szerbia Európai Unió csatlakozási folyamata új kihívásokat és lehetőségeket nyújt. Mindannyiunk közös célja, hogy Szerbia megerősödött intézményrendszerrel csatlakozzon az Unióhoz, amelynek alkotmányos, törvényes garanciái, erős költségvetési háttere van. A közsférában foglalkoztatottak nemzeti összetételére vonatkozó ajánlásra külön oda kell figyelni, valamint a csatlakozási folyamat teljes időtartama alatt figyelemmel kell kísérni a kisebbségi akcióterv végrehajtását, a kisebbségi jogok megvalósulását.

Kiemelt fontosságú feladatnak tartom, tartjuk az Európai Unió csatlakozási folyamat elősegítését, valamint az azzal járó előnyök és kötelezettségek bemutatását, ugyanis a vajdasági magyar közösség akkor tudja a legtöbbet profitálni a csatlakozásból, ha annak aktív résztvevője, szervezője. Különösen fontos, hogy a rendelkezésre álló anyaországi tapasztalatokat átemeljük Szerbiába, tanuljunk belőle, és ezt a tudást a saját javunkra hasznosítsuk. Az Európai Unió nemcsak egy távoli vízió, hanem egy élő, működő lehetőség, amivel élnünk kell az itthoni boldogulásunkért.

Mit jelent a gazdaságfejlesztési program a vajdasági magyar közösség számára?

A támogatásoknak jelentős szerepe van úgy a közösség mind az egyén szempontjából, s ez különösen igaz egy őshonos nemzeti közösség és annak tagjainak esetében. Viszonylag korán, a középiskolás éveim elején tapasztaltam személyesen is, mit jelent egy diáknak a támogatás. Ekkor lettem a Kosztolányi Dezső Diáksegélyző Egyesület (KODDE) ösztöndíjasa. A kilencvenes évek vége felé jártunk, korlátozások és hiperinfláció következményeitől terhes gazdasági helyzet határozta meg a családok mindennapjait. A támogatás sokszor azt jelentette, nem kell olyan kérdést feltenni otthon, amelyre nemleges a válasz, azt jelentette, hogy szülői segítség nélkül tudtam könyvet, tanszert, ruhát, vonatjegyet vásárolni, azt jelentette, hogy egy kicsivel könnyebb volt az otthoniaknak. Az egyetemi évek alatt is folyton kerestük, kutattuk a lehetőségeket, több-kevesebb sikerrel. Ekkor kezdtem közösségi életünk aktív részesévé válni az ifjúsági- és diákszervezeti munka által. Sok újat tanultam ezekben az években és mint kiderült, ez döntően befolyásolta későbbi életpályámat. Szerencsére a mai vajdasági magyar egyetemistáknak a lehetőség adott: a Magyar Nemzeti Tanács ösztöndíjprogramja mindenki számára kiváló lehetőséget kínál, az Újvidéken tanulónak pedig magas színvonalú ellátást biztosít az Európa Kollégium. Hogy ez mit jelen az egyén számára? Talán így fogalmaznám meg: aki ma tanulni szeretne, annak megvan minden lehetősége rá, függetlenül a családi háttértől és csak egy dologgal kell foglalkoznia: a tanulással.

Később a munkám során is folyamatosan kapcsolatba kerültem a támogatási rendszerekkel. Önkormányzati munkám során arra törekedtem, hogy a közösségi elképzelésekhez társítsak támogatást, hogy azok

a megvalósulás útjára lépjenek. Kezdetben az ifjúsági ügyeket felkarolva, Ifjúsági Irodát alapítva és cselekvési terv kidolgozásával, később infrastrukturális projektekben szerepet vállalva. Ugyanakkor lehetőségem volt a helyi foglalkoztatási akcióterv kidolgozásával a helyi vállalkozók terveinek felkarolásával is foglalkozni. Anyaországi és hazai források mellett megismertem az európai támogatási rendszereket is, ami sokat segített a tartományi kormányban végzett munkámban. Széles portfóliót kezelt a gazdasági tárca, amelynek titkárhelyettese voltam, többek között azért dolgoztam, hogy a vajdasági magyar közösség minél nagyobb, de legalább a részarányának megfelelő mértékben részesüljön a foglalkoztatási, turisztikai, telekommunikáció és közlekedésfejlesztési, házvásárlási és KKV-vet támogató forrásokból.

Kétségtelenül a legnagyobb kihívással akkor találtam szembe magam, amikor az a megtiszteltetés ért, hogy a Vajdasági Gazdaságfejlesztési Program megvalósításán kezddhettem el dolgozni.



A fotó a KODDE 30 éves fennállására szervezett ünnepségen készült

A gazdaságfejlesztés kezdete és eredményei a Vajdaságban és a Kárpát-medencében

Korábbi munkáimban már foglalkoztam a program genezisével. A szülőföldön való boldogulás, mint nemzetpolitikai cél egyidős a magyar nemzet történelmének legnagyobb tragédiájával, a Nagy Háborút lezáró békediktátum okozta országszakadással, minek következtében Magyarország elvesztette területének kétharmadát s lakosságának egyharmadát. Az egyik napról a másikra (önhibájukon kívül) a megcsónkított Anyaország újra rajzolt határain kívül ébredt magyar közösségek a trianoni trauma óta keresik a választ arra a kérdésre, hogyan lehet boldogulni a megváltozott körülmények között a szülőföldön. A nemzeti önazonosság megőrzésének és a szülőföldön magyarként való boldogulásnak pillérei az egyház, az oktatás, a nyelvhasználat, a tájékoztatás és a művelődés (hagyományápolás). Azonban a megváltozott körülmények nem csak a fent sorolt területeken, hanem megélhetés vonatkozásában is, azaz gazdasági értelemben is kihívások elé állította a határon túl élő magyarokat. Ezen állítás alátámasztásához elegendő megvizsgálni a történelmi Magyarország vasúthálózatának térképét, amelyről egyértelműen megállapítható, hogy az Budapest központú, így a teljes ország kereskedelmi útvonalai is egy központba gravitáltak, erős gazdasági függőséget kialakítva az évszázadok során, amely kötődés minden átmenet nélkül szűnt meg, vákuumban hagyva az elszakított területek mezőgazdaságát és gazdaságát. Az elmúlt száz év tanulsága, amit a vajdasági magyarok az utóbbi egy évtizedben egyre hangsúlyosabban közvetítettek a vajdasági magyar közösség legnagyobb érdekképviselői szervezete, a Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ) képviselői felé, hogy a szimbolikus elemek (oktatás, nyelvhasználat, tájékoztatás, művelődés) mellett a pragmatikus, húsbavágó kérdések is jelentősen befolyásolják a menni vagy maradni témakörben

meghozandó döntésüket. Egyszersmind nehezen elképzelhető a szülőföldön való boldogulás gazdasági érvényesülés nélkül.

A VMSZ 2007-ben megválasztott elnöke fogalmazta meg először a projektalapú politizálást, mint a közösségi célok megvalósításának alapját. A Szerbiában és Vajdaságban elérhető helyi források tudatos felhasználása volt a szemlélet egyik alapköve (a vajdasági magyarok szerbiai adófizetők, így a szerbiai, vajdasági forrásokat is a közösségi fejlesztések szolgálatába kell állítani), míg a másik a problémák folyamatos és pontos feltárása, megoldási lehetőségek és módszerek keresése azok megoldására. A húsbavágó, a közösség tagjainak életét döntően befolyásoló gazdasági és megélhetési nehézségek orvoslása vonatkozásában a következő fontos lépés az volt, amikor a VMSZ, s annak elnöke, Pásztor István 2012-ben felkérte Somogyi Sándor és Nagy Imre professzor urakat, hogy készítsenek stratégiát, amely válaszokat keres a kérdésekre. Az ő vezetésükkel s közel 30 szakember részvételével 2012–2015 között elkészült a Vajdasági Magyar Közösségek Terület- és Gazdaságfejlesztési Stratégiája és Akcióterve. A stratégia a szerbiai, a vajdasági, valamint a helyi területfejlesztési tervek irányvonalaira épül, figyelembe véve az Európai Unió, a Kárpát-medence és Délkelet-Európa idevonatkozó területi és ágazati stratégiáit is. A vajdasági magyar közösség célterületének egyrészt a Vajdaságon belüli magyar közösségek tömbterületét képező Észak-Bácskát és a Tisza mentét, valamint Észak- és Közép-Bánát számos szigetterületét tekintjük, másrészt ide soroltuk a szórványként szereplő nagyvárosokat (Újvidék, Zombor, Versec), valamint a kisebb magyarlakta településeket (Doroszló, Maradék, Székelykeve, Ürményháza stb.) is (Nagy I., 2015.).

Magyarország Kormánya 2015. november 18-án, meghozta az 1830/2015. (XI. 21.) számú Korm. határozatot a vajdasági magyar közösségek terület- és gazdaságfejlesztési stratégiájáról, amelyben egyetért a

dokumentumokban foglalt intézkedések támogatásával és forrást biztosít a megvalósításához. A Vajdasági Gazdaságfejlesztési Program megvalósításával a Prosperitati Alapítványt bízta meg.

A Prosperitati Alapítvány egy 9 területi irodából álló hálózatot működtet: Szabadkán, Topolyán, Zentán, Magyarkanizsán, Óbecsén, Temerinben, Nagybecskerekén, Zomborban és Pancsován. A pályázatok formai és szakmai kiértékelésben a négy szem elve valósult meg. A területi irodák munkatársai a formai ellenőrzést, a független szakmai értékelők a tartalmi értékelést végzik.

A pályázatok elbírálásához kapcsolódó döntéshozatal két lépcsőben valósul meg. A szakértők véleménye, az általuk adott pontszámok alapján, a pontszámítási rend alapján kialakult döntési listát az alapítvány szakszolgálat készíti elő, az igazgatóbizottság állást foglal a javaslat kapcsán, döntési javaslatát továbbítja az Irányító Testület számára végső döntéshozatalra. Az igazgatóbizottság döntéshozatalában szavazategyenlőség esetén a támogató képviselőjének szavazata a döntő.

Az Irányító Testület munkájában a vajdasági felet az alapítvány igazgatóbizottságának mindenkor elnöke képviseli, a magyarországi fél részéről a támogató Külgazdasági és Külügyminisztérium képviselője elnököl, munkájában részt vesznek a legfontosabb ágazati – szakmai minisztériumok képviselői: Pénzügyminisztérium, Agrárminisztérium, Miniszterelnökség. Magyarország kormánya 2016-ban a külhoni nemzetrészek megmaradását szolgáló gazdaságfejlesztési programot indított a Kárpát-medencében.

A Vajdasági Gazdaságfejlesztési Program jelenleg Magyarország legnagyobb határon túli gazdaságfejlesztési programja, amely úttörő a külhoni gazdaságfejlesztési programok megvalósítása terén, mintaként szolgál a hasonló külhoni programok megvalósításához.

A program helyszíni megvalósítását az erre a célra létrehozott Prosperitati Alapítvány koordinálja, felügyeli. A vajdasági program célja olyan fejlesztések támogatása, amelyek révén minél többen megtalálhatják számításaikat a szülőföldjükön és jövőjüket a Vajdaságban tervezhetik.

1. Táblázat: A Vajdasági Gazdaságfejlesztési Program eredményeinek összessége

#	Pályázat típusa	Támogatott projektek száma	Megítélt támogatás (millió RSD)	A projektek összértéke (millió RSD)
1	Nagyléptékű fejlesztések	23	4.109	10.317
2	Közepes léptékű fejlesztések	166	1.579	4.533
3	Falusi ház vásárlása	848	998	1.248
4	Cégek eszközbeszerzése és szabványosítás	1.947	1.803	2.758
5	Kezdő vállalkozások támogatása	399	312,6	349,7
6	Turisztikai projektek	72	94,8	128
7	Kisértékű mezőgazdasági fejlesztések:			
7.1	Szántóföldi és zárt rendszerű (fóliasátras) növénytermesztés	385	447,9	663,5
7.2	Tenyészállatok és méhek vásárlása	1.021	1.228	1.741,9
7.3	Jégvédelmi hálók	6	3,4	4,4
7.4	Mezőgazdasági gépvásárlás	6.896	5.789,6	9.008,5
7.5	Öntözés	114	64,8	94,8
7.6	Többéves ültetvények (gyümölcsösök)	392	382,7	531,4
7.7	Nagyobb hozzáadott értékű termékek (helyi termékek előállítása)	157	134,3	186,9
8	Földvásárlás	600	759,2	3.199,5
	Összesen:	13.026	17.879	34.765

Forrás: Prosperitati Alapítvány, 2020. (saját szerkesztés)

A Prosperitati Alapítvány eddig összesen 52 pályázati kiírást jelentetett meg 9 pályázati körben, mezőgazdaság, turizmus, falusi házvásárlás és vállalkozásfejlesztés kategóriákban. Az első és második fejlesztési ciklusban eddig összesen 15.248 pályázat érkezett be, melyből 13.026 a támogatott. Összeadva a kis-, közepes- és nagyértékű projektek számadatait, a projektek összértéke több, mint 93.3 milliárd forint, azaz több, mint 34,8 milliárd dinár (295 millió euró). A megítélt vissza nem térítendő támogatás értéke közel 47,5 milliárd forint, azaz megközelítőleg 17,9 milliárd dinár (150 millió euró).

A programban eddig 180 településről nyertek támogatást, ami 45 vajdasági önkormányzattól 39-et fed le, így elmondható, hogy Vajdaság minden magyarok lakta részén történt fejlesztés. Az elmúlt évek tapasztalata, hogy a nyertes pályázatok elősegítik Vajdaság régiós szerepvállalásának erősödését, és egész Szerbia gazdaságának fejlődését. Legtöbb nyertes pályázat Szabadka (846), Zenta (731) és Óbecse (693) városokból és vonzáskörzetükből került ki.

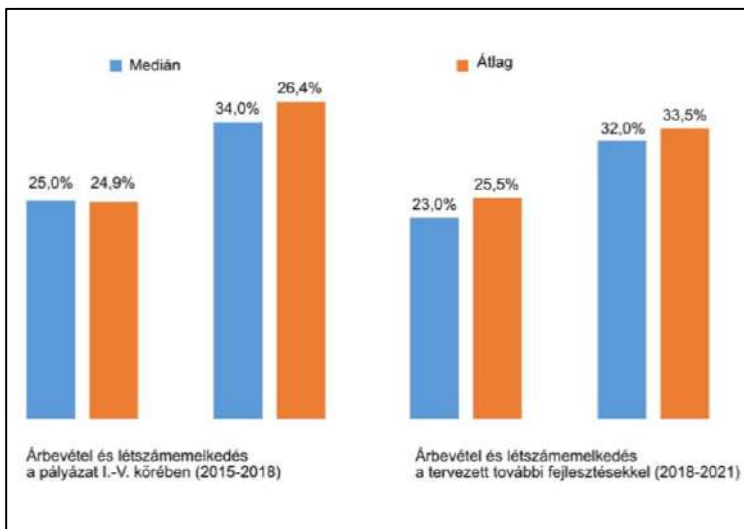
A gazdaságfejlesztési program kiemelt célja volt, hogy minél több vajdasági magyar családhoz jusson el a lehető legrövidebb idő alatt, ez a kisösszegű támogatásokkal valósult meg. A pályázati kiírások eredményeképpen eddig közel 850 családi ház került megvásárlásra, továbbá több, mint 2.582 hektár termőföld. Hozzávetőlegesen 1.900 vajdasági vállalkozás vásárolt magának gépet és eszközt, több, mint 1.000 alkalommal támogatta az alapítvány az anyaállomány vásárlását. 114 öntözési projektet támogatott az alapítvány, közel 400 támogatott projekt kapcsán fejlesztették a zárt rendszerű és szántóföldi növénytermesztést, közel 400 új vállalkozás indult el és fejlődött, több, mint 390 gyümölcsös fejlesztése, 21 szabvány bevezetése és 72 turisztikai projekt valósult meg. A több, mint 6.800 mezőgazdasági fejlesztést (gép vásárlását) támogató projekt kapcsán több, közel 10.000

mezőgazdasági gép és kapcsolható eszköz került beszerzésre.

A gazdasági környezet átfogó fejlesztése elképzelhetetlen a közepes- és nagy szereplők bevonása nélkül. Az ő piaci helyzetük és lehetőségeik, foglalkoztatási kapacitásuk és lehetőségeik, gazdasági teljesítményük és a kisvállalkozásokra gyakorolt hatásuk a különböző beszállítói és partnerviszonyok által kiemelt jelentőséggel bír. Ezért a gazdaságfejlesztési program kiterjesztése, a közepes és nagyléptékű fejlesztések támogatása logikus lépés volt. Ezen fejlesztések jelentős eredményeket valósítottak meg. A közepes léptékű fejlesztések megvalósítása több mint 550 új munkahely megnyitását eredményezték. A pályázó cégek pályázáskor összesen 1.581 személyt foglalkoztattak meghatározatlan idejű munkaviszonyban, ami a szerződéskötés idejére 1.653-ra nőtt. Jelenleg összesen 2.059 személyt foglalkoztatnak meghatározatlan idejű munkaviszonyban. Az átlagfizetések is növekedtek ezeknél a cégeknél, hiszen pályázáskor átlagosan 38.612,00 RSD volt az átlagfizetés, ami mára 8.583,00 RSD-vel nőtt, azaz jelenleg 47.195,00 RSD. A nagyléptékű beruházások kapcsán a 23 sikeres pályázó szerződésben vállalta összesen 720 új munkahely megnyitását a 2019. év végéig, valamint, hogy közel 4.500 mezőgazdasági termelőtől vásárolják fel terményeiket integrációs együttműködés keretében. A 23 pályázónak a pályázáskor összesen 2.071 foglalkoztatottja volt meghatározatlan idejű munkaviszonyban, szerződéskötéskor 2.153, a 2019-es év végéig pedig ez a szám a szerződésben vállalt új munkahelyek megnyitásával 2.791-re nőtt. Jelen pillanatban összességében 2.858 foglalkoztatottjuk van a pályázó cégeknek, ami azt jelenti, hogy átlagosan 3 fővel többet alkalmaztak, mint amennyit a szerződés szerint vállaltak. A nagyléptékű fejlesztéseknek köszönhetően az adott cégekben nőtt az átlagfizetés 11.560,00 dinárral, ami jelenleg átlagosan 50.285,00 dináros átlagfizetést jelent a korábbi 38.725,00 helyett.

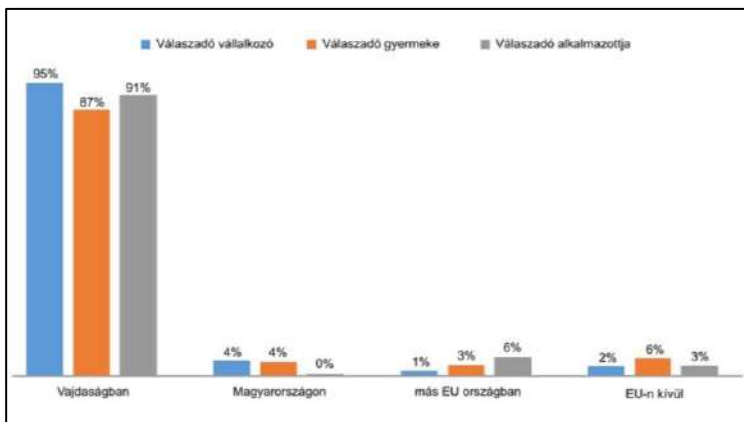
Az első fejlesztési ciklus végén készült felmérés az első három év munkáját és eredményeit vette górcső alá. A Prosperitati Alapítvány segítségével elvégzett kérdőíves felmérés eredményei alapján a Szekeres László Alapítvány a Magyar Közgazdasági Társaságot (MKT) kérte fel a felmérés kiértékelésében való közreműködésre. A kutatás célja, hogy felmérje a gazdaságfejlesztési program eredményeit, annak megítélését, intézkedéseinek hatását a vajdasági magyar mezőgazdasági termelők és vállalkozások megmaradására, fejlődésére és versenyképességének növekedésére vonatkozólag. Továbbá vizsgálja a gazdaságok és vállalkozások fejlesztésének hatását a hozzájuk kapcsolódó személyek, családtagok, illetve munkavállalók vonatkozásában, valamint elemzi ezen személyek szülőföldön való boldogulását is. További célja, hogy megismerje a vajdasági gazdálkodók és vállalkozók érvényesülési lehetőségeit, illetve a kilátásait önmaguk, családtagjaik és alkalmazottjaik vonatkozásában. A kérdőíves felmérés több mint 5.000 nyertes pályázóhoz jutott el, melyet 4.338 pályázó vissza is küldött. (Pleschinger Gy., 2018)

A kérdőíves felmérés eredményeinek áttekintése alapján megállapíthatjuk, hogy a Vajdasági Gazdaságfejlesztési Program elérte alapvető céljait, jelentős plusz forrást biztosítva hozzájárult a nyertes vállalkozások versenyképességének és eredményességének javulásához, serkentette a munkahelyteremtést és valós alternatívát jelent azok számára, akik a szülőföldjükön szeretnének boldogulni.



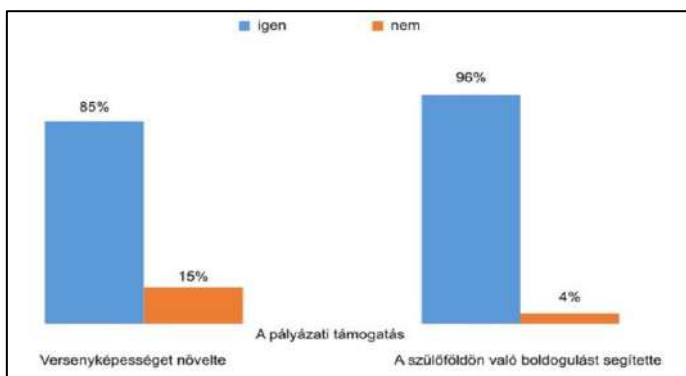
1. Ábra: A VGP támogatások hatása Vajdaság gazdasági életére
Forrás: Pleschinger (2018), VM4K

Az első fejlesztési ciklus támogatásainak köszönhetően a sikeres pályázók átlagosan mintegy 25%-kal tudták növelni az ár bevételeiket, s ez a tendencia a második fejlesztési ciklusra is prognosztizálható. Ugyanezen vállalkozások az elmúlt időszakban több mint egyharmaddal tudták növelni a foglalkoztatottjaik számát, amely tendencia előre vetíthető a második fejlesztési ciklusra is.



2. Ábra: A válaszadók magatartása a jövőbeni lakhely kapcsán
Forrás: Pleschinger (2018), VM4K

A 2. ábra egyértelműen rámutat a Vajdasági Gazdaság Fejlesztési Program diagramból megtartó erejére: nem csak a kedvezményezett vállalkozók jól látható, de az alkalmazottjaik több mint 90%-a is a jövőjét szülőföldjén, Vajdaságban képzei el, ami hasonló mértéket mutat a válaszadók gyermekei körében is, hiszen csaknem 90%-ban gondolkodnak hasonlóképpen.



3. Ábra: A támogatások hatása a vajdasági vállalkozások versenyképességére
Forrás: Pleschinger (2018), VM4K

Végezetül pedig néhány példán keresztül szeretném bemutatni, hogy számomra mit jelent a vajdasági magyar közösség életében a gazdaságfejlesztési program. Elsősorban a reményt. Mint annak az egyedülálló, kétgyermekes, egyéni vállalkozó apukának, aki kis híján otthon és műhely nélkül maradt. Teljes kétségbeesésében az alapítvány pályázata jelentette az egyetlen kiutat. Falusi házat vásárolt, amelyben műhelyt alakított ki, összhangban a szabályokkal, s ma meleg otthont és biztos megélhetést tud biztosítani családjá számára. A biztonság a kreativitást és további sikereket is megalapozta: mára többszörösen díjazott munkákat adhat ki a keze közül. Másodsorban egy páratlan fejlődési lehetőséget. Mint annak a kezdő vállalkozónak, aki a kezdetekkor a vállalkozásának indításához kért és kapott támogatást, s ma már nagyléptékű fejlesztés megvalósításán dolgozik. Biztos piacra talált és páratlan fejlődési pályára állt. A „kicsiből” „nagy” lett. Harmadsorban innovációt. A programunkban megvalósult IT központ mára egy valódi, a szó legszorosabb értelmében vett start-up projektet termelt ki. Újszerű megoldást kínál aktuális problémára. Negyedsorban pedig annak igazolását, hogy a mi, vajdasági magyarok, attól függetlenül, hogy mit gondolnak rólunk vagy mit akarunk elhithetni magunkkal és másokkal, annak ellenére, hogy számbelileg kevesebben vagyunk, kimagasló teljesítményre vagyunk képesek. Legyen szó csokiról vagy sajtról, esetleg kerékpár-, bútor- vagy építőanyag gyártásról, mi képesek vagyunk eljutni Európa és a világ élvonalába is. Megküzdve saját magunkkal, bel- és külföldi konkurenciával, minden kihívással.

Következtetések

A magyar kormány támogatásának felhasználásával az elmúlt években mintegy 300 millió euró beruházás történt Vajdaságban. Ennek túlnyomó része kis összegű támogatás volt, de több nagy- és közepes értékű fejlesztés is megvalósult az évek folyamán. Ott, ahol nagyberuházások valósultak meg, érezhetően elmozdult az

életszínvonal, ahol pedig családi- és kisvállalkozásokat támogattunk, egy valós alternatíva jelent meg az itthon élés vagy a külföldre költözés kérdés tekintetében. A program tízezrek sorsát határozta meg: ötezer mezőgazdasági termelő és kétezer vállalkozó jutott támogatáshoz, több mint 850-en tudtak otthont teremteni maguknak, és több száz kezdő vállalkozás indult útjára. Mezőgazdasági, ipari, feldolgozó és gyártó üzemek épültek, és új technológiák is alkalmazásra kerültek. A célirányos, ám mégis széles körű befektetések által Magyarország Kormánya és a VMSZ közös projektje mára meghatározó tényezője a szerbiai gazdaságnak.

Irodalomjegyzék

1. Nagy I. (szerk.) (2015): A Vajdasági Magyar Közösségek Terület- és Gazdaságfejlesztési Stratégiája, VMSZ, Szabadka, https://www.prosperitati.rs/sites/default/files/dokumentumok/vmsz_gazdasagfejlesztesi_strategia_1.pdf, letöltve: 2020. 10. 12.
2. Pleschinger Gy., 2018., Vajdasági magyar gazdaságfejlesztés, VM4K, Szabadka. <http://www.vm4k.org.rs/vajdas%C3%A1gi-magyar-gazdas%C3%A1gfejleszt%C3%A9s-2015%E2%80%932018>, letöltve: 2020. 10. 12.

Hű maradni a gyökerekhez

1940-ben születtem Nemesmiliticsen, földműves családban. Gyermekkoromat beárnyékolta a két világháború, de a titói Jugoszlávia sem hozott sokkal szebb jövőt. Szülőfalumban magánvállalkozó voltam, de azt a kommunista rezsim nem nézte jó szemmel, talán azért, mert sikeres voltam.

1963-ban házasodtam meg, 1969-ben pedig gyarapodó családommal vándoroltunk ki Németországba, ahol 30 évig dolgoztam az Opel autógyárban, de soha nem felejtettem el Vajdaságot, és szülőfalumat, Nemesmiliticset.

Furcsa dolog a honvágy, amely engem mindvégig nagyon gyötört. Enyhülést csak akkor éreztem, amikor a szintén külföldre vándorolt nemzettársaimmal felvettem a kapcsolatot. Ahogy nekem is segítettek kezdetben, én is kötelezettségemnek éreztem segíteni az utánunk érkező magyarokat, a 90-es évektől kezdve pedig a délvidéket.

Az 1990-es eseményeket nagy aggodalommal figyeltük mindannyian. Már akkor megfogalmazódott bennem a gondolat, hogy segíteni kellene az otthonmaradottakon. Németországban ismertem meg dr. Lázár Tibort, aki szintén vajdasági, tizzaszentmiklósi származású. 1992-ben kezdtük el támogatni a vajdasági magyar diákokat, először a Vajdasági Magyarok Németországi Szövetségén, később pedig a Szent György Lovagrenden keresztül, amelynek 2003-óta vagyok a tagja, jelenleg pedig a nagypriorja.



A lovagok Tótfaluban

Forrás: www.magyarstvo.rs/hu/2011_11_20/kozelet

Rendünket 1326-ban Visegrádon alapította Károly Róbert királyunk. A török és később a kommunista idők után 1991-ben kezdte újra meg a tevékenységét, ma a történelmi Magyarországon kívül több európai országban is tevékenykedünk. Templomok, iskolák, a diákok, a szegények megsegítésén dolgozunk, emellett a hagyományok őrzése és ápolása is a feladatunk. Rendünk központja Visegrád, a nyugat-európai központ pedig Passauban található. Rendünk,

nagypriorátusokra van felosztva, pl. skandináv nagypriorátus, német nagypriorátus, ezek pedig priorátusokra. A priorátusok élén a prior áll, az összpriorátusokat pedig a nagyprior vezeti. Támogatjuk többek között a Rákóczi Szövetséget, a Bőjte Csaba Alapítványt, a tóthfalusi internátust, a muzslyai leány- és fiúkollégiumot, a Pál Péter Alapítványt, a Csángó Szövetséget, és a délvidéki szegénysorsú, de jó tanuló magyar diákokat. Ifjúsági táborokat szervezünk, ahol a

Kárpát-medence minden részéről jelen vannak magyarok. Nyári egyetemet is tartunk: 2016-ban Gyimesbükkön, 2015-ben Nyíregyházán, 2014-ben Szombathelyen, 2013-ban Szabadkán, 2017-ben Rozsnyón, 2019-ben Pécsen, 2021-ben pedig Temesváron került megrendezésre a nyári egyetemünk.



A fotó a KODDE 30 éves fennállására szervezett ünnepségen készült

Nagy öröömre mindezek mellett Vajdaságban segítettük még kátyi imaház tetőfelújítását, a doroszlói hitközösséget és a diáktábort, a zombori St. Gerhard német kisebbségi szervezetet, a bezdáni temetőben felállított isterbáci emlékmű felállítását, a nemesmiliticsi Német László kultúregyesületet és az általános iskolát és a Kálvária kápolna külső felújítását. A nemesmiliticsi temetőben felállítottunk egy haranglábat a 185 kilós harangjával, amely a családom adománya volt a szülőfalumnak. A csonoplyai és az őrszállási magyar diákok részére egy minibuszt vásároltam, amellyel a kisdíkokat utaztatják az általános iskoláig. De nem felejttem el azt a két siketnéma lányt sem, akiket a budapesti Semmelweis klinikán műtöttek meg és nyerték vissza

hallásukat a segítségünkkel. A műtétük 40 ezer euróba került, amelyet a család önerőből sohasem tudott volna kifizetni.



A fotó a KODDE 30 éves fennállására szervezett ünnepségen készült

Az elmúlt közel 30 évben, a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesületen keresztül 1.560 délvidéki és más határon túli magyar diákot támogattunk, a

továbbtanulásukhoz közel félmillió euróval járultunk hozzá.

Amíg élek, és egészségem megengedi mindig segíteni fogom a határon túli magyarokat, Vajdaságot és szülőfalumat, Nemesmileticset.

Csíkó József

Egy családi vállalkozás, amely önmagában is támogató

1953. január 1-jén születtem a bánsági Udvarnokon. Az általános iskolát hatévesen kezdtem el. Az iskola igazgatójának kétségeit leküzdve az osztály legjobb tanulója lettem. Miután bezárták az általános iskolát, édesapám 1965-ben úgy döntött, hogy a családuk Szabadkára költözik. Édesapám katonai munkája miatt a laktanyában laktunk, amelynek a közvetlen közelében ma is ott van a családi ház és a nyomda.

A hetedik és nyolcadik osztályt Szabadkán, a Jovan Mikić Általános Iskolában fejeztem be. Sajnos az osztályzataim már nem voltak olyan jók, mint előzőleg. Mivel faluról jöttem, az osztálytársaim a paraszt gúnynevet akasztották rám. A következő becenevem Paganini volt, ami kevésbé zavart, mivel hegedűn és harmonikán is játszottam. Sajnos a zenei középiskolát nem fejeztem be. A matematikát mindig szerettem, de az osztályban lévő megkülönböztetés miatt a jegyeim nem voltak elég jók a jövőbeli elképzelésemhez: az egészségügyi iskolához. Fontosnak tartottam, hogy jó első benyomást keltssek a jegyeimmel, mert tudtam, hogy ez alapján jegyeznek majd meg az emberek. Ennek a fontosságát a fiamnak és az unokáimnak is hangsúlyoztam. Soha nem esett nehezemre a tanulás, szerettem a dalokat, a verseket és a színészkedést is.

Abban az időben három nyomda volt a városban: a Minerva, a Biografika és a Pannónia. Miután az Egészségügyi iskolába nem nyertem felvételt, elkezdtem tanulni a zágrábi Grafikai Főiskola felvételijére. A 200 felvételiző közül 80 diáknak sikerült a felvételi, én voltam az ötödik a listán. A volt Jugoszlávia legfiatalabb okleveles grafikus mérnöke lettem. Nagyon sokat köszönhetek a

szüleimnek, az iskoláztatásom többbe került, mint ami a kettejük jövedelme volt. Rengeteget dolgoztak, hogy támogatni tudjanak, ezért még a tanulmányaim vége előtt elkezdtem dolgozni. A Minerva nyomda ösztöndíjasa voltam, később pedig a Biografika nyomda alkalmazottja lettem, miközben még mindig tanultam. A tanáraink segítségével hetente egy napot Zágrábban töltöttem, a hét többi napján pedig Szabadkán voltam szakmai gyakorlaton.

A Biografika nyomdában dolgoztam 1990-ig. Az első két évet a technikai szektorban töltöttem, majd, amikor a katonaságból is leszereltem, megházasodtam. Az elkövetkező időszakban sikerült szakmailag előre haladnom. Miután az akkori munkahelyemen kellemetlen légkör alakult ki a vezetőség miatt, a feleségemmel elhatároztuk, hogy a szüleimtől kért és kapott anyagi segítséggel saját vállalkozásba kezdünk.

1990-ben nyitottuk meg a Csíkos nyomdát. A nyomda mellett könyvkereskedést is nyitottunk, amelyet a feleségem vezetett. Neki köszönhetően a szerb nyelvet is jobban megtanultam és gyermekeinket is erre tanítottuk. A vállalkozásunk kezdetén túléltek a délszláv háborút, az embargót, a hiperinflációt, de a jelenlegi járványhelyzetet vésztük át a legnehezebben.

1993. január 1-jétől vállalkozásunk fejlődésével és növekedésével létrehoztuk a Csíkos Holding Kft-t amelyet akkor a Csíkos Nyomda Kft. és a Csíkos Kereskedelem Kft. képeztek.



Fontosnak tartom elmondani, hogy a Csíkos Kft-n keresztül kezdtük el 1993-ban a fogyatékkal élő dolgozók betanítását és alkalmazását. Ekkor lettünk a Szerbiai Fogyatékosokat Foglalkoztató Vállalkozások Egyesületének tagjai.

2008-ban Csíkos Holding Kft-vé alakultunk. Ekkor már közel 2000 m² végeztük tevékenységünket.

Az első nyomda a családi házunk mellett volt, 2009-ben költöztünk át jelenlegi helyünkre. A vállalkozásunk gyarapodásával egyre nagyobb helyre volt szükségünk. Az újonnan épített nyomdánk lehetővé tette további gépek vásárlását, így jelenleg 40 különböző nyomdaipari gépen dolgozunk. A nyomda szakaszosan épül, ha minden része elkészül, azon kevés nyomdák egyike lesz Szerbiában, ahol minden nyomdával kapcsolatos munkafolyamat elvégezhető lesz egy helyem.

A vállalkozás jelenlegi igazgatója a fiam, Igor. Ő végzi a munka oroszlánrészét. Az én szerepem az, hogy támogassam, de minden nap itt vagyok, hogy segítsék, és bebizonyítsam magamnak, hogy még mindig képes vagyok arra a munkára, amelyet egykor végeztem. Valamikor az egész családnak itt töltötte a napjait és keményen dolgozott néha éjfélig is.

Az életem egy külön fejezete az, amikor tiszteletdíjas tanár voltam az építészeti iskolában, a tantárgyaim a grafikus technika alapjai és a vállalkozások felépítése voltak. A diákokra soha nem panaszkodhattam, viszont a kis létszámú osztályok miatt egy órán belül két nyelven kellett tanítanom. Eleinte saját magam írtam a tankönyvet, mivel nem volt meghatározott tantervünk. Sajnos az oktatási minisztériumban egy más tervet határoztak meg, amellyel az általam addig előadott irodalom nem felelt meg, ezért ezután már nem használtam

könyveket. Ez nehéz munka volt, könnyen bele lehetett zavarodni a folyamatos kétnyelvű oktatásba.

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy jelenleg Szerbia legrégebbi magánvállalkozása vagyunk, amely fogyatékkal élő embereket is foglalkoztat. Jelenleg az 52 alkalmazottból 32 a fogyatékkal élő. Itt vannak, velünk dolgoznak, együtt éreznek velünk. Elfogadtuk őket és nagyon jó a hangulat az alkalmazottak között.

Mindig fontosnak tartottam a társadalmi szerepvállalást, ezért hosszú évek óta tagja vagyok a Rotary klubnak, ahol egy időben az elnöki szerepet is betöltöttem. Ma már a fiam oldalán veszek részt a gyűléseiken.

Két felnőtt férfi büszke édesapja vagyok. Idősebb fiamat, Norbertet is szerettem volna bekapcsolni a vállalkozásba, de ő inkább az egészségügyet választotta. Jelenleg a szabadkai Egészségházban dolgozik. Neki három fia van, és nagyon büszke vagyok arra, hogy legidősebb fia Budapesten fejezte be az orvosi egyetemet. Igor fiam a családi vállalkozás elnöke. Összesen 5 unokám van.

Krmpotity Bacsó Gabriella

A diáksegélyezés a kezdetektől napjainkig

Ahhoz, hogy tudjuk, hova tartunk, tudni kell, honnan indultunk el, ezért először egy kis múltidézésel kezdeném, főleg azoknak, akik még meg sem születtek, vagy nem emlékeznek a kilencvenes évek elejére.

1990-ben Nelson Mandela, dél-afrikai fekete aktivista 27 évi fogság után kiszabadul. Mihail Gorbacsov lesz a Szovjetunió elnöke, akit még ugyanebben az évben Béke Nobel-díjban részesítenek. Irak lerohanja Kuvaitot, és megkezdődik az öbölháború. Németország ismét egységes lesz: egyesül az NDK és az NSZK. Elkészül az első ismert World Wide Web oldal. Sir Tim Berners-Lee kérésére Genfben, a CERN magkutató központjában kifejlesztik a világ első webböngésző programját. Madonna hatalmas sikert arat Vogue című dalával, és botrányt kavart Justify My Love című dalával és videóklipjével. A svéd Roxette a pop történelem egyik legsikeresebb dalával tarol, melynek címe It Must Have Been Love. A dal a Pretty Woman/Micsoda Nő! betétdala lett. Ayrton Senna megszerzi második Formula 1-es világbajnoki címét a McLaren-Honda csapattal. Kertész Imre kiadja Kaddis a meg nem született gyermekért című könyvét.

1990-ben az első szabadon megtartott magyarországi választásokon Antall József lesz Magyarország első demokratikusan megválasztott miniszterelnöke. Talán van, aki még emlékszik híressé vált beszédére, amelyben kimondja, hogy „Törvényes értelemben, a magyar közjog alapján minden magyar állampolgárnak, ennek a tízmilliós országnak a kormányfőjeként – lélekben, érzésben tizenötmillió magyar miniszterelnöke kívánok lenni.” Mi, határon túli magyarok akkor nagy várakozással tekintettünk az eljövendő időre.

Aztán megtörtént a változás, csak nem az, amire számítottunk.

Jugoszláviában a Marković-kormány újabb gazdasági reformot vezet be. Megteremti a dinár konvertibilitását, s ezzel az év közepére átmenetileg megfékezik az inflációt. Megtartják a parlamenti választások első fordulóját Horvátországban. A koszovói parlament albán többsége kikiáltja a „Koszovói Köztársaságot” (még Jugoszlávián belül).

Szlovénia elfogad egy szuverenitási nyilatkozatot, amellyel lazít a jugoszláv szövetségi kapcsolatokon. A jugoszláv államelnökség felhatalmazására a hadsereg egységei elfoglalják a szlovén védelmi parancsnokság ljubljana-i központját, miután Szlovénia bejelentette, hogy nem hajlandó védelmi erőit a jugoszláv hadsereg parancsnoksága alá helyezni. Néhány hónappal ezután sor kerül a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének (JKSZ) XIV. – utolsó, félbeszakadt – kongresszusára.

A Szerb Kommunisták Szövetsége felveszi a Szerb Szocialista Párt nevet, melynek vezetője Slobodan Milošević lesz.

Ebben a nehéz gazdasági helyzetben, a széteső Jugoszláviában, Szabadkán megszületik az ötlet, hogy a valamikori Napokat eszik a kisdíák segélyezés mintájára létrehozzák a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesületet, vagy ahogy sokan ismerik a KODDE-t. Dr. Uzon Miklós nyugalmazott ügyvéd ötletét Bleszics Margit, Bordás Éva, Januskó István, Kollár Károly, Palatinus István, Kongó Tivadar, Ubori András, Várady Lóránt, Bíró Miklós, Silák Mária, Ivkovics Ivándékics Katalin, Ströbl Klára, Kincses Katalin, Szegedincsev Irén, Boros Magda, Januskó Lujza, Ribár Géza, Buckó László, Juhász Lajos is

támogatta. Ők voltak, a KODDE alapító tagjai, a vajdasági magyar ajkú, nehéz sorban élő diákok első támogatói.²

Amit az alapítóink harminc éve elkezdtek, ahhoz akkor hatalmas bátorságra volt szükségük. Ma már erre nem szívesen emlékezünk vissza, de a kilencvenes évek elején bármilyen magyar előjelű szervezetet létrehozni, működtetni, óriási bátorságot jelentett. Habár a Kosztolányi Dezső Diákszegélyező Egyesületet hivatalosan 1992. április 24-én jegyezték be, de az már megalakulását követően elkezdte a munkát.

Tevékenységük kétirányú volt. Elkezdték felkeresni a diaszpórában élő magyar szervezeteket, illetve idehaza nagyon gyorsan kialakultak Vajdaság szerte a helyi szervezetei. Ennek a hálózatnak a révén felmérték, hol ki miben tud segíteni a vajdasági magyar diákok továbbtanulásban, illetve kik a rászoruló diákok.²



A fotó a KODDE 30 éves fennállására szervezett ünnepségen készült

² Az Egyesület alapító okiratából.

² Kodde jegyzőkönyv, az Egyesület éves beszámolójából.

Az egyesület ideiglenesen a Szabadegyetemen kezdte el munkáját, ahonnan később a Tolsztoj utca 8-as számú épületbe költözött, ahol hosszú időn keresztül a VOX Humanával osztozott az épületen. Itt egy könyvtársarkot is kialakítottak, ahol minden magyar nyelvű középiskolai házi olvasmány megtalálható volt.

1992-ben indul el a KODDE ösztöndíjpályázata, akkor húsz diákot részesítettek ösztöndíjban. Mindeközben nagyon sok segély érkezett külföldről és egyre többen szereztek tudomást a szervezet létéről. Az ösztöndíjazás mellett a diákok lakhatását is megpróbálták biztosítani, egyéni támogatókat kerestek, akik hajlandóak voltak befogadni egy-két tanulót a tanév idejére.

Kevesen tudják, hogy a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület helyi szervezetei később önálló egységként kezdtek el működni: Újvidéken, Zentán, Nagybecskerekén és Temerinben.³

³ KODDE archívuma, jegyzetek a helyi szervezetek tevékenységéről, 1991.

A KODDE vezetői később évente megtartották Hálagálájukat, amelyen a támogatóknak mondtak köszönetet. Érdekes ennyi idő távlatából megnézni az alkalmi műsorokon készült fényképeket. Nagyon sok közéleti személy fiatalkori arcát lehet felfedezni úgy a fellépők, mint a vendégek között. Sajnos sokan már nincsenek közöttünk.

Dr. Uzon Miklós 2001. január 19-ig vezette a KODDE-t. A tízéves évforduló alkalmából jelent meg a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület első könyve, amely az addigi tevékenységét mutatta be, de megtalálható benne az ösztöndíjasok névsora is.

2001. január 20-tól haláláig az elnöki tisztet Ströbl Klára vette át, őt Kocsik Margit követte, aki ezt a feladatot 2003. június 12-e és 2005. október 20-a között látta el. Ezt követően dr. Papp Árpád állt a KODDE élén 2005. október 21-e és 2008. augusztus 4-e között, 2014. június 16-áig pedig ifj. Kovács Károly.

Nagy változást hozott az egyesület életében, amikor 2005. június elején el kellett, hagynia a Tolsztoj utcát és az Ago Mamuzsity utcában kapott irodát. Korábbi székhelyén német nyelvű óvoda nyílt.

Az új helyszín a diákoknak is jobban megfelelt, hiszen a város szívében voltunk, egy karnyújtásnyira a Városházától, közel a legtöbb közép- és felsőfokú oktatási intézményhez, de idős támogatóinknak és tagjainknak a több mint százéves polgári ház második emeletén lévő iroda igen nagy kihívást okozott. 2010-ben nyitottuk meg Internet Műhelyünket, ahol később e-Magyar Pont is nyílt. Sajnos ezt az irodát illetve tevékenységet meg kellett szüntetni, amikor az irodát át kellett adnunk a Háló-Vajdasági Fejlesztési Alapnak.

2012-ben indult el a Magyar Nemzeti Tanács ösztöndíjprogramja. Az egyetemisták ösztöndíjazását komoly anyaországi támogatásokkal az MNT látta el, a középiskolások támogatását pedig a Szekeres László Alapítványon keresztül bonyolították le. Nehéz időszak volt ez nem csak a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület életében, de a többi diáksegélyező egyesület munkáját is megnehezítette. Ez idő alatt szűnt meg például a Temerini Diáksegélyező Egyesület.



A fotó a KODDE 30 éves fennállására készült ünnepségen

A KODDE a külföldi támogatóknak köszönhetően továbbra is több mint 100 diákot tudott támogatni, de ez jócskán elmaradt a korábbi számtól. Mégis ez az idő alatt elevenítettük fel azokat a tevékenységeket, amelyeket a KODDE korábban végzett. Újraindítottunk a pótórákat, rendeztük a könyvtárunkat, illetve beindítottuk a különböző műhelyeinket, amelyek közül kétségtelenül a Mosoly Műhely és a Közgazdász Műhely volt a legsikeresebb. Közben a budapesti Caritasnak és Écsy Gábor atyának köszönhetően élelmiszersomagokat osztottunk a nagycsaládosoknak, és az egy szülővel rendelkező diákoknak. Ekkor fogalmazódott meg bennem az a felismerés, hogy a diáksegélyezés nem egyenlő az ösztöndíjazással!

2014. június 16-án a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület visszatért kiindulópontjához, amikor az egyesület elnöke a KODDE első ösztöndíjasainak egyike, Fleis Anasztázia lett. Ettől kezdve a KODDE meg tudott fiatalodni, és tevékenysége újabb lendületet vett. Kialakult egy fiatalos tagság, akikre tudunk és ma is tudunk számítani. Ugyanebben az évben a középiskolások ösztöndíjazása visszakерült a diáksegélyező egyesületekhez. Három éve pedig a korábban az Újvidéki Diáksegélyező Egyesület által támogatott diákok is nálunk pályázhatnak.

Nagy törést jelentett az egyesület munkájában, amikor három éve a különböző politikai csatározások miatt el kellett hagynunk az Ago Mamuzsity utcát. Huszonhét év után először kerültünk abba a helyzetbe, hogy Szabadka Város Önkormányzata nem tudott számunkra és a velünk egy emeleten működő másik három civil szervezetnek megfelelő helyet biztosítani. Ebben a nehéz helyzetben vettem át a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület vezetését. Azóta a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület a régi irodától kb. száz méterre található, a Makszim Gorkij utca 26. szám alatt.

A nehézségek ellenére a munkánk három évtized után is töretlen. Jelenleg a Vajdaság magyarulterületeinek több mint 75%-ról pályáznak nálunk a középiskolás diákok.

Ebben az iskolaévben a diáksegélyezők közül mi kezdtük el először az ösztöndíjpályázatok internetes lebonyolítását. Ezt azért tartottuk fontosnak, mert azok a diákok, akik később egyetemre mennek, meg kell, hogy tanulják, hogyan kell internetes felületen keresztül pályázni. A diáksegélyezők közül mi rendelkezünk egyedül állandó irodával, weboldallal és közösségi oldallal is.

Az elmúlt bő harminc év bebizonyította, hogy a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület tevékenységére szükség van, hiszen, ha azt szeretnénk,

hogy a vajdasági magyarság a fiatalok révén versenyképes legyen, támogatásra van szükség.

A szerzőkről

Fleis Anasztázia

1972-ben született Szabadkán. Az általános és középiskolai tanulmányait szülővárosában fejezte be. 201-ben szerzett oklevelet a szabadkai Pedagógiai Akadémián.

Pályakezdőként 2 évig dolgozott a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesületben, majd a Majsai Úti Általános Iskolában, jelenleg pedig a Đuro Salaj Általános Iskolában tanít. Több mint 10 éve foglalkozik sérült gyermekekkel.

Dr. Koleszár Borbála

1976-ban született Zomborban. Az általános iskolát Bácskertesén, a középiskolát Zomborban fejezte be. Az általános orvosi szakot az Újvidéki Egyetemen orvosi karán végezte, ahol később pszichiátriára szakosodott. Közel 20 éve dolgozik a Szabadkai Kórház Pszichiátriai Osztályán. 2019-ben szerzett szubspecialista vizsgát, mint törvényszéki pszichiáter.

Gulyás Oldal Natália

2001-ben Született Szabadkán. Az általános iskolát Királyhalmán fejezte be, utána a szabadkai Bosa Milićević Közgazdasági Középiskolában érettségizett. Mindkét intézményben a generáció diákja volt. Jelenleg a szabadkai Közgazdasági Kar másodéves hallgatója kereskedelemi szakon.

Az első évet a második legjobb átlaggal fejezte be az egyetemen.

Krmpotity Dominika

1998. 06. 21-én született, Szabadkán. Általános és középiskolába szülővárosában járt. Az általános iskolát generáció diákjaként fejezte be. Tanulmányai alatt számos versenyen és továbbképzésen vett részt. Ezek közül kiemelkednek: Köztársasági verseny első helyezés fuvola és kamarazene kategóriában, második helyezés fuvola kategóriában, Femus fesztivál 2. helyezés, Davorin Jenko 2. helyezés, Valjevo fuvolafesztivál 1. helyezés. 2017-ben kezdte meg egyetemi tanulmányait a Belgrádi Zeneakadémián, ahol 2021-ben diplomázott. Ebben az évben kezdi el a mesterképzést fuvola és kamarazene szakon (FMU).

Salling Melissza

Szabadkán született 1995-ben. Az általános iskola mellett párhuzamosan fejezte a zeneiskolát, illetve 2 évig a középiskola alatt párhuzamosan zenedébe is járt zenei előadó és szólóénekes szakra. A harmadik évben mégis úgy dönt, hogy tanulmányait a keleti nyelvek irányába folytatja. A Svetozar Marković Gimnázium befejezése után tanulmányait Budapesten, az Eötvös Loránd Tudományegyetem BTK, keleti nyelvek és kultúrák-japán szakán folytatta. Ezt követően jutott el cserediákként először Portugáliába (Faculdade de letras da Universidade de Lisboa), majd tanulmányait Kínában folytatta a Southeast Egyetemen.

Jelenleg ugyanitt PhD hallgató.

Kovács Elvira

1982-ben született Szentmihályon. A nagybecskereki gimnáziumban érettségizett, egyetemi tanulmányait a szabadkai Közgazdasági Karon végezte, ahol egyetemista prodékán volt, valamint egy szemesztert a bécsi Wirtschafts

Egyetemen töltött cserediákként. 2006-ban szerzett oklevelet. 2007-ig a Tartományi Végrehajtó Tanácsban dolgozott, a Tartományi Egészségügyi és Szociálpolitikai Titkárságon.

2006-tól a legnagyobb magyar párt Ifjúsági Fórumának elnökségi tagja. 2005-ben csatlakozott a National Democratic Institute regionális képző csapatához. 2007 közepétől a szerb Képviselőház parlamenti képviselője, valamint az Európa Tanács parlamenti közgyűlésének tagja. A parlament több összetételében az Emberi-, Kisebbségjogi és Nemek Közötti Egyenjogúsággal foglalkozó, valamint a Gyermekjogi Bizottságának aktív tagja. A XI. összetételben az Európai Integrációs Bizottság elnökhelyettese, a Stabilizációs és Társulási Egyezményrel foglalkozó Vegyes Bizottság alelnöke. 2018 és 2020 között az Európa Tanács parlamenti közgyűlése Esélyegyenlőségi és Diszkriminációellenes Bizottságának elnöke.

2020 októberétől a szerb Képviselőház alelnöke, a parlament Európai Integrációs Bizottságának elnöke, a Külügyi Bizottság tagja.

Juhász Bálint

1982. november 7-én született Szabadkán. Az általános iskolát szülőfalujában, Kishegyesen, középiskolai tanulmányait számítógép elektrotechnikusi szakon a szabadkai Ivan Sarić Műszaki Iskolában végezte, és később a Közgazdaságtudományi Karon is ebben a városban diplomázott, ügyviteli információs rendszerek szakon. A mesterképzést Agrárgazdasági szakirányon végezte.

A 2000-es évek elején ifjúsági szervezetek munkájában vesz részt, több ízben volt a Vajdasági Szabadegyetem szervező csapatának tagja. A kishegyesi önkormányzatban 2004-től tanácsnok, később polgármesteri tanácsadó.

Kezdetben ifjúsági és civil ügyekkel foglalkozott, EU-s forrásokból megvalósuló, határon átnyúló projektek lebonyolításában vett részt. Több helyi jellegű stratégiai-fejlesztési dokumentum kidolgozásában vállalt szerepet, majd a megvalósításukban is részt vett.

2008-ban Gál Kinga Európa Parlamenti képviselő irodájában volt alkalma az EU-s intézményekkel és folyamatokkal ismerkedni. 2010–2012 között a vajdasági VIP Beruházás Ösztönző Alap Igazgatóbizottságának tagja.

2012–2016 között Vajdaság Autonóm Tartomány Gazdasági, Foglalkoztatási és Nemi Egyenjogúsági Titkárságának titkárhelyettese.

A National Democratic Institute, a Robert Schumann Institute és a Belgrade Found for Political Excellence számos képzésén vett részt, majd képzőként és előadóként is kipróbálta magát.

2016 óta a Prosperitati Alapítvány ügyvezetője.

Mátyus András

1940-ben született Nemesmiliticsen, földműves családban. Szülőfalujában magánvállalkozó volt. 1969-ben vándorolt ki Németországba, ahol 30 évig dolgozott az Opel autógyárban, de mindig elkötelezett maradt szülőföldje iránt. 1992-óta segíti a vajdasági magyar fiatalok továbbtanulását.

2003-ban, a harmadik felkérésre igent mondott, és felvették a Szent György Lovagrendbe. Korábban nem érezte magát méltónak a rendhez való csatlakozásához. Jelenleg a visegrádi Szent György Lovagrend nyugat-európai Nagypriorjátak tisztségét tölti be.

Csíkos József

1953-ban született Udvarnokon, ahol az általános iskola hatodik osztályáig járt. 1965-ben költöztek Szabadkára, ahol az általános iskola befejezése után nyomdásznak tanult. Ezt követően miközben a Birografika Nyomdában dolgozik, munka mellett folytatja tanulmányait Zágrábban, a Grafikai Főiskolán. A volt Jugoszlávia legfiatalabb okleveles grafikus mérnökeként szerez diplomát.

1990-ben nyitja meg családi vállalkozásukat Csíkos Nyomda néven. 1993-ban vállalkozásuk fejlődésével létrehozzák, a Csíkos Holding Kft. 1993-ban kezdik el a fogyatékkal élő dolgozók betanítását és alkalmazását, egyben tagjai lesznek a Szerbiai Fogyatékosokat Foglalkoztató Vállalkozások Egyesületének. Közben tiszteletdíjas tanár a szabadkai Építészeti Középiskolában, ahol a grafikus technika alapjait és a vállalkozások felépítését tanítja.

2008-ban Csíkos Holding Kft-vé átalakulnak, tevékenységüket már közel 2000 m² végzik. A nyomda 2009-ben költözik a jelenlegi helyszínre, ahol 40 különböző nyomdaipari gépen dolgoznak. Nyomdájukjelenleg Szerbia legrégebbi magánvállalkozása, amely fogyatékkal élő embereket is foglalkoztat, az 52 alkalmazottból 32 fogyatékkal élő.

Összefoglaló

A Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület 1990-ben alakult.

Az elmúlt bő harminc év bebizonyította azt, hogy a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület tevékenységére szükség van, hiszen, ha azt szeretnénk, hogy a vajdasági magyarság, a fiataljai révén versenyképes legyen, támogatásra van szükség.

A 30 éves fennállásunk alkalmából a KODDE-hoz közel álló személyeket kértünk fel, hogy mondják el mit jelent nekik a támogatás. Ezért könyvünkben a támogatások fontosságát boncolgatjuk kezdve az egyéntől, a társadalmon keresztül a régióig.

Rezime

Udruženje za pomoć učenika „Kosztolányi Dezső” je osnovan 1990. godine.

Protekle tri decenije su pokazale da je rad našeg udruženja itekako potrebna, kako bi smo što bolje podstakli vojvođansku mađarsku omladinu, pripremili ih za konkurentnost na tržištu, kao i za njihove buduće uspehe.

Povodom 30 godina postojanja zamolili smo osobe koji su vezani za rad Udruženja da definišu šta njima znači pomoć.

Iz tog razloga u ovoj knjizi smo pokušali da objasnimo šta znači pomoć počevši od pojedinca, preko društva sve do regiona.

Abstract

The association for helping students “Kosztolányi Dezső” is founded back in 1990.

The past three decades have shown that the work of our association is very much needed, in order to better encourage the Hungarian youth of Vojvodina, to prepare them for competitiveness on the market, as well as for their future successes.

When 30 years of existence, we asked people who are related to the work of the Association to define what help means to them.

For this reason, in this book we have tried to explain what help means starting from the individual, through society all the way to the region.

Tartalomjegyzék

Fleis Anasztázia.....	5
Visszatérve a kiindulópontához	
Előszó	7
Dr. Koleszár Borbála.....	9
A támogatás fontossága az egyén szempontjából	
Gulyás Oldal Natália	15
Útmutató a továbbtanuláshoz	
Krmpotity Dominika	19
Felnőni a Diáksegélyzőben	
Salling Melissza	25
Tanulmányi utam Szabadkától Kínáig	
Kovács Elvira	33
A támogatások fontossága egy közéleti, szórványban élő anya szemszögéből	
Juhász Bálint.....	47
Mit jelent a gazdaságfejlesztési program a vajdasági magyar közösség számára?	
Hű maradni a gyökerekhez.....	61
Csíkos József.....	67
Egy családi vállalkozás, amely önmagában is támogató	
Krmpotity Bacsó Gabriella.....	71
A diáksegélyezés a kezdetektől napjainkig	
A szerzőkről	79
Összefoglaló	85

